№ 101 ԿԻՐԱԿԻ 11 ՄԱՅԻՍԻ

1914
ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ 11 ՄԱՅԻՍԻ № 101

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի. ամսական 85 կոպ.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул. № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"
Խմբագրատան տ ե լ ե ֆ օ ն № 2—53.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Ցայտարարութիւն ընդունվում է ամենուրեք
Ցայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20—10 կոպ.
Տպարանի տ ե լ ե ֆ օ ն № 67.

Իշխանուհի Ծոֆիա Վ. Արղութեան-Երկայնաբազուկ և Հռիփսիմէ Մ. Ալխազեան յայտնում են խորին շնորհակալութիւն բոլոր ազգականներին, բարեկամներին, գիմնազ-պանսիոնի ուսուցիչ-ուսուցչուհիներին, Թանգարին սանիկներին, հաւատարիմ ազախնին և ծանօթներին, որոնք արտայայտեցին խորին ցաւակցութիւն սաշխենի անմոռանալի մօր և երկրորդի քրոջ՝

ՎԱՐՎԱՌԷ ՄԻՐՕՆՕՎՆԱ
ԱՐՂՈՒԹԵԱՆ-ԵՐԿԱՅՆԱԲԱԶՈՒԿԻ

մահվան առիթով, թէ անձամբ ներկայանալով և թէ հեռագրներով ու նամակներով։
457. 1—1

ЗАЛА МУЗЫКАЛЬНАГО УЧИЛИЩА
(Грибоѣдовская ул.)
Во вторникъ, 13-го Мая 1914 г.
Д-ръ Философ. Седракъ Тараянъ
прочтетъ лекцію на русскомъ языкѣ, на тему:

Основные принципы нравственности:
ПОЗНАНІЕ—ЛЮБОВЬ—ТВОРЧЕСТВО

ПРОГРАММА ЛЕКЦІИ: 1. Основа нравственности—познаніе самаго себя. 2. Человѣкъ геніаленъ. 3. Цѣль жизни—геніальная дѣятельность, т. е. творческій трудъ въ широкомъ смыслѣ слова. 4. Двѣ группы творческихъ произведеній (научныя и художественныя). 5. Сущность и цѣль науки. 6. Сущность и цѣль изящныхъ искусствъ.
Послѣ лекціи Диспутъ, въ которомъ примутъ участіе желающіе изъ публики.
Цѣны мѣстамъ отъ 20 к. до 3 руб. Начало лекціи ровно въ 9 ч. вечера.
Билеты продаются: 1) въ книжномъ магазинѣ «Просвѣщеніе» на Головинскомъ проспектѣ подъ Собраніемъ, 2) въ книж. маг. «Гуттенбергъ» на Эриванск. площади, 3) въ книж. магазинѣ «Прометеусъ» на Михайловскомъ проспектѣ, рядомъ съ гостиницей Ветцеля, 4) въ Café Centrale подъ Городской Управой, 5) въ день лекціи отъ 7 час. вечера при входѣ.
(ա.օ.) առ. 439. 3—2

ՎՐԱՑ ԱԶՆՈՒԱԿԱՆՆԵՐԻ ԹԱՏՐՈՆ
Կ ի ր ա կ ի, մ ա յ ի ս ի 11-ի ն
„Նուէր մանուկներին" ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ բարեհաճ մասնակցութեամբ դերասաններ՝ պ. պ. Մամիկոնեանի, Ստեփանեանի և սիրողներ տ. Աբովեանի, օր. օր. Գալչեանի, Սահակեանի և պ. Ղազարեանի և ուրիշների տալիս է

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
Հետեւեալ ծրագրով
I
Սարերի ոգին պիէս 2 գործ., թարգմ. Տ. Ե. Ցարութիւնեանի։
II
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
1. Խմբական երգեր. ղեկավարութեամբ Ս. ք. Սահակեանի։ 2. Դաշնամուր կը նուագէ փոքրիկ Անահիտը։ 3. Ջութակ կը նուագէ փոքրիկ Լէնըչկան։
III
ՍԻՆԵՄԱՏՕԳՐԱՖ
Տեղերի գները 60 կոպէկից մինչև 10 կ.։ Սկիզբը ցերեկվայ ժամը 12-ին։
առ. Տոմսակները ծախվում են թատրոնի կասսայում։ 441. 1—1

Այսօր, մայիսի 11-ին
ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ (Գրիբոեդովսկայա փող.) կայանալու է «ԳԱՏԱՆԻ» ալմանախի սովորական տարեկան երրորդ

ԳՐԱԿԱՆ-ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Մասնակցութեամբ երգիչներ՝ Ց. Բաղեանի, Մ. Վարդիկեանի, Ա. Տիգրանեանի, դերասաններ՝ Իս. Ալիխանեանի, Ա. Վրոյրի և ուրիշն.։ Վ. ՎԱԼԱԴԵԱՆ դասախօսելու է «Բանաստեղծութեան հիմունքները» նիւթի մասին։ Տեղերի գինը 30 կ.-ից մինչև 2 ր., աշակ. 20 կ.։ Սկիզբը 8½ ժ. երեկ.։ Տոմսակները վաճառվում են «Գիր» և «Նոր կեանք» գրախանութներում։
առ. 440. 1—1

ԿՈՎԿ. ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՒԴԱԴԵԱՆ ԱՊԱՍՏԱՐԱՆԻ
համար հարկաւոր է միջնակարգ կրթութիւն ունեցող փորձառու ԿԱՌԱՎԱՐՉՈՒՀԻ, որը ապրելու է ապաստարանում։ Մանրամասն պայմանները կարելի է իմանալ Ընկերութեան դրասենեակում (Абасъ-Абадская пл. № 7, с. д.)։ Խնդիրները կարելի է ներկայացնել մինչև մայիսի 25-ը։
առ (կ.) 418. 2—2

Թորքախոտի դէմ կռւող Կովկասեան Ընկերութեան Վարչութիւնը յայտնում է. պ. պ. անդամներին, որ կիրակի, մայիսի 11-ին, ցերեկվայ ժամը 12½-ին, Թիֆլիսի Քաղաքային Վարչութեան շէնքի մէջ տեղի կունենայ ՏԱՐԵԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ։ Պարապմունքի առարկաներն են.—1) Վարչութեան և Վերստուգիչ Յանձնաժողովի հաշուետւութիւնը 1913 թ. համար։ 2) Ապրիլի 22-ին, «Սպիտակ Ծաղկի» վաճառումից գոյացած հանգանակութեան կարգաւորումը։ 3) «Սպիտակ Ծաղկի» օրվանից այլ քաղաքներից յօգուտ Աբասթումանի սանատօրիայի առնվող տոկոսային բարձումի նուազեցումն։ 4) Ընկերութեան կանոնադր. § 7-ի փոփոխումն։ 5) Ընտրութիւն Վարչութեան անդամների՝ ի տեղի Ա. Ի. Խատիսեանի, Կ. Ա. Կրէստնիկօվի, Մ. Մ. Մօնինի և Ն. Զ. Ումիկեանի։ (կ.) առ. 413. 2—2

Կ. Հ. Բ. ԸՆԿ. ԴԱՀԼԻՃՈՒՄ
Կիրակի, մայիսի 11-ին
„ՄԱԽԼԱՍ"
Երգիծաբանական շաբաթաթերթի
խմբագրութեան նախաձեռնութեամբ և բարեհաճ մասնակցութեամբ յայտնի փակիր ԱԼԲԵՐՏԻ, տ. տ. ԳՈՒԼԱԶԵԱՆԻ, Մանուչարեանի, Մարգարիտ Զարդարաշվիլիի, պ. պ. հայ գրող Կարա-Դարվիշի, հայ աշուղական գրող Սկանդար-Նովայի, ԱՂԱՑԵԱՆԻ, Բաղդասարեանի, ԳԱՒՐՕՇԻ, Դօշօյեանի, ԵՐԱՄԵԱՆԻ, Մարկոսեանի, Սալադայի, Սողոմոնեանի, Սմբինեանի, ՎՐՈՅՐԻ, Փիրումեանի, Օհանեանի և ուրիշների
տեղի կունենայ
ՁԱՒԵՇՏԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
Կը ներկայացվի
I
ԿՐՈՒԹ-ԿՐՈՒԹ
Ձաւս-վօդ. 1 գործ. հեղ. Մաղաթեանի
II
ՋԱԻԵՇՏ
III
ՕՐՀԱՍԱԿԱՆ ԴԵԲԻՒՏ
Վօդ. 1 գործ. թարգմ. Իս. Ալիխանեանի
IV
ՋԱԻԵՇՏ
Տեղերի գները 2 ր. մինչև 20 կ.։
Սկիզբն է երեկոյեան 8½ ժամին։
Խաղամիջոցներին կը նուագէ ՍԱԶԱՆԴԱՐ։
Տոմսակները վաղօրօք կարելի է ստանալ Կ. Հ. Բ. Ընկ. շվէյցարի մօտ։
Կարգադրիչ՝ Ալ. Լալաքարեան
առ. 447. 1—1

ՑԻՐԿ
Ֆ. ԻՒԴԱՏՕՎԻ
Միխայլովսկի պր. № 189, Մուշտայիդի մօտ։
Այսօր, կիրակի, մայիսի 11-ին կը տրվի առնական 2 ներկայացում բազմակողմ ծրագրով։ Թէ ցերեկվայ և թէ երեկոյեան ներկայացումներին կը մասնակցէ նաև Ալին։ Վերջինս շատ կարճ ժամանակ կը մնայ Թիֆլիսում։ Ալին երեկոյեան հանդէս կը գայ ճիշդ ժամը 10½-ին։ Ալին ընտրութեան հրաշքներից մէկն է։ Ալին հռչակուել է ամբողջ գլոբական աշխարհը, որը ներկայումս զբաղված է նրա ֆենոմէնալ ստամոքսի ուսումնասիրութեամբ։ Երեկոյեան կը մասնակցեն նոյնպէս՝ պ. պ. Բօգէսոնները, Բոսսինները, Կանկօվսկիները։ Ցերեկվայ ներկայացմանը Ալին մասնակցում է գլխաւորապէս հասարակութեան թախանձանօք, որպէս զի երեխաներն ու աշակերտութիւնը նոյնպէս կարողանան տեսնել նրա սէանսները։ Ցերեկվայ ներկայացման սկիզբը ժամը 2-ից։ Կարդացէք աֆիշաները։
առ. 451. 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Թիֆլիսի հայոց եկեղեցիների բոլոր ծխականներին։

Թեմիս գերապատիւ սրբազան առաջնորդի կարգադրութեան համաձայն, Թիֆլիսի հայոց եկեղեցիներում մայիսի 11-ին, կիրակի, ժամը 12-ին, ս. պատարագից յետոյ լինելու է առաջին ծխական ժողով ընտրելու իւրաքանչիւր եկեղեցում երկու ներկայացուցիչ (պատգամաւոր), որոնք Թեմիս միւս եկեղեցիների պատգամաւորների հետ ընտրելու են Ներսիսեան հայոց ազգային հոգևոր դպրոցի համար հոգաբարձուներ։ Ուստի խնդրում ենք իւրաքանչիւր եկեղեցու ձայնատու պ. պ. ծխականներին, որ գնան իրանց ծխական եկեղեցին նշանակած օրը և ժամին ընտրութեան մասնակցելու։

Թիֆլիսի հայոց եկ. գործակալներ՝
ա. մասի Սարգիս ա. քահ. Շիօյեանց
բ. մասի Ղևոնդ ք. Մամիկոնեան
(ա. ռ.) 446. 2—2

Բ Ժ Ի Շ Կ
Մ. Կ. ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Մ Ա Ս Ն Ա Գ Ե Տ
Սիֆիլիս, վեներական եւ կաշուի հ ի ւ ա ն դ ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ի։
Սրսկումն «606»-ի և «914»-ի։
Ընդունելութիւն (առ. ժ. 1—2
(եր. ժ. 5—8
Ելիզաւէտինսկայա փ. № 39. տ. Զաղէթեանի։
Ֆէլէֆօն № 9—17.
(չ.ու.կ.) առ. 901. 100—72

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԵՐ

Ա. և Ս. Մ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՄԻՋՈՑՆԵՐ, ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ և ԶՈՒԱՐՃՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.

ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿ.—Սէզօնը մայիսի 1-ից մինչև սեպտեմբերի 15-ը։ ԾԾՄԲԱՅԻՆ ՋՐԵՐ յօդացաւի, սիֆիլիսի, կաթուածի, կանացի և այլ հիւանդութիւնների դէմ։ ԵՍՍԵՆՏՈՒԿԻ.—Սէզօնը մայիսի 10-ից մինչև սեպտեմբերի 10-ը։ ԱԼԿԱԼԵԱՆ ՋՐԵՐ մարսողութեան խանգարման, ստամոքսացաւի և աղիքացաւի, լեարդային հիւանդութիւնների և այլոց դէմ։ ԺԵԼԵԶՆՕՎՕԴՍԿ.—Սէզօնը մայիսի 15-ից մինչև սեպտեմբերի 1-ը։ ՀՈՂԱՅԻՆ ՋՐԵՐ արեան պակասութեան, կանանց զանազան հիւանդութիւնների, երիկամունքային և լեարդային հիւ. դէմ և այլն։ ԿԻՍԼՕՎՕԴՍԿ.—Սէզօնը յունիսի 1-ից մինչև հոկտեմբերի 1-ը։ ԱՆԽԱԹԹԻՒՍՏԱՅԻՆ ՋՐԵՐ ուժասպառութեան, ստամոքսային մի քանի հիւանդութիւնների, ջղային, կանացի և այլ հիւանդութիւնների դէմ։
Ջրեր՝ վաննաների եւ խմելու համար, գիդրօպատիկ հիմնարկութիւններ, ցեխաբուժութիւն, բժշկութիւն ինգալեացիաներով, Նարզանի ածխաթթուատային գազով. կումիս, կէֆիր, մասսաժ, էլեքտր. և լուսաբուժութիւն, արեգակնային վաննաներ, բժշկական մարմնամարզութիւն ըստ Ցանդէրի, ընդգէնօսկոպիա և ընդգէնօտէրապիա, բաղնիք։ Զանազան մասնագէտ-բժիշկներ (մօտ 800)։ Եկուորները 40,000 հոգուց աւելի էր։ Էլեքտրաքարշ և լուսաւորութիւն, սանատօրիաներ, բուժարաններ, հիւրանոցներ, կաֆէներ, ճաշարաններ, ընթերցարաններ, ճեմելիքներ, ծաղկանոցներ, հրապարակներ՝ մանկական խաղերի համար, զբօսանքներ, լեռնային էկսկուրսիաներ, թատրօններ, սիմֆօնիական երաժշտախմբեր։ Մանրամասն տեղեկութիւնները ուղեցոյց-գրքի և յատուկ բրօշիւրների մէջ։
Տեղեկութիւնների համար դիմել՝ въ Управленіе водъ въ Пятигорскѣ. (կ.) առ. 333. 3—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Կիրակի, մայիսի 11-ին
Հայ բեմի դերասանները և սիրողները մասնակցութեամբ
ՎԱՀՐԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ
կը ներկայացնեն—Մօլիէրի
ԴՕՆ-ԺՈՒԱՆ
Կատակերգ. 5 արար. թարգ. Գ. Իփէկեանի։ Մասնակցում են՝ տ. տ. Գուլազեան, Մանուչարեան, Ցաւլիկ, պ. պ. Գաւրօշ, Երամեան, Ղազարեան, Մամիկոնեան, Ստեփանեան և ուրիշները։
Սկիզբը երեկ. ժամը 8½-ին։
Տեղերի գները 3 րուբլուց մինչև 50 կոպ.։
Տոմսակները վաճառվում են Ժողովարանի շվէյցարի մօտ։
(կ.) առ. 423. 2—2

Ն Կ Ա Ր Ի Չ
Ա. ՖԷԹՎԱՃԵԱՆԻ
ԱՆԻԻ ԱԼԲՈՄԸ
գունատիպ
Լոյս տեսած Վիէննայի Գաֆիչէ Քունստ Ինգուստրի Կայսերական Ընկերութեան տպարանում։
ԾԱԽՎՈՒՄ Է Թիֆլիսում մեծաքանակ—Մանթաշեանցի խանութում (Մագաթեան կրպ.). իսկ հատով—«Բլան է Նուար» խանութում և «Գուտտենբերգ» գրավաճառանոցում։ Գինը—հատով՝ 1 ր. 20 կ., մեծաքանակ գնողներին զեղչ 20%.
(կ.) առ. 122. 25—14

ԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Բոտբշևսկայա 13, տէլէֆօն 4—21.
Ընդունելութիւն թէ կանացի և թէ ներքին, նոյնպէս և վիրաբուժական կարիք ունեցող միայն (стаціонаръ) հիւանդների (բացի վարակիչ և հոգեկան հիւանդութիւններից) վաղօրօք գրվելու պայմանով։
Ընդունելութիւն՝ կանացի հիւանդ. ամեն օր՝ ժ. 11—12 առ.։
Հիւանդանոցի բժիշկները
Ա. Ա. Ցարութիւնեան
Ն. Ն. Վեսելօվզօրօվ
Վ. Ա. Զակրժեվսկի
Ի. Գ. Կալամկարեան
Ա. Ա. Նօվիցկիյ
Գ. Ն. Տէր-Ներսէսեան
Ա. Ր. Փիշէր
Ս. Պ. Շահպարոնեանց
(հ.կ.) առ. 868. 100—53

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ
Մ. Ի. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ
(Ասսիստենտ Բեռլինի պրօֆ. Պօզենի)
վերադառնալով արտասահմանից, ներկայ տարվայ մայիս ամսից կը վերանորոգէ հիւանդների ընդունելութիւնը ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿՈՒՄ։
(կ. հ.) առ. 104. 50—27

Բ Ժ Ի Շ Կ
Շուշանիկ Նազարեան
Կանանց հիւանդութիւնների և մանկաբարձութեան մասնագէտ, տեղափոխվելով հանքային ջրերը՝ Պեատիգօրսկում և Եսենտուկում մայիսի սկզբից ընդունում է հիւանդներ։
Հասցէն՝ Пятигорскъ, за соборомъ, Елизаветинская ул.
առ. (հ.հ.կ.) д. Архипова. 458. 25—1

ԺԱՄԱՆԱԿ Է ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԵԼ

III

Մեր նախորդ յօդուածների մէջ ասվածներից ընթերցողը կը տեսնի, որ մեր խօսքը վերաբերում է մի ընդհանուր ազգային կազմակերպութեան՝ բոլոր երկիրների և պետութիւնների մէջ ապրող հայերի համար և այն հարցերի համար, որոնք առաջ են եկել, ծնվել են կամ կարևորութիւն են ստացել միայն վերջին տասնեակ տարիների ընթացքում և որոնք առաջ գոյութիւն չունէին, կամ, աւելի ճիշդն ասած, նրանց գոյութիւնը զգալի չէր, օրինակ գաղթականական, հողային, ինքնապաշտպանութեան հարցերը։ Հետևաբար, մեր ասածները չեն վերաբերում միայն ռուսահայերին կամ թիւրքահայերին, այլ շօշափում են ընդհանուր հայութիւնը և համազգային հարցերը։ Եթէ, օրինակ, մեր ասածները վերաբերէին միայն Ռուսաստանի հայութեան, հարկ չը կար ստեղծել մի նոր կազմակերպութիւն, քանի որ կայ ազգային-առաջադիմական դեմօկրատիական մի կազմակերպութիւն, որի արտայայտիչը հանդիսացել է ամբողջ 40 տարի «Մշակ» թերթը, մի կազմակերպութիւն, որի ծրագիրը, ուղղութիւնը, գործելակերպը հանրածանօթ է և որին յարված է ռուսահայութեան լաւագոյն, ողջախոհ և լուսամիտ մասը։ Ճիշդ է, այդ մշակական բանակը չէ ունեցել գրված և հաստատված կանոնադրութիւն, բայց նրա ծրագիրը, պլատֆորման և գործունէութիւնը հանրածանօթ է եղել և հէնց շնորհիւ այդ հանրածանօթութեան է եղել, որ նա կարողացաւ համախմբել հայութեան առողջամիտ, ազատախոհ տարրը, պայքար մղել մի մաֆիական կուսակցութեան դէմ և չլատել նրա ույժն ու ազդեցութիւնը, մերկացնելով նրա ազգադործական և հակասօցիալական յատկութիւնները։ Եւ «Մշակի» անգիր ծրագիրն ու պլատֆորման այնքան առողջ և զօրեղ է եղել ու կենսունակ, համապատասխան հայ ազգի ամբողջութեան շահերին, որ այսօր և, նոյնիսկ Թիւրքիայում, երբ հայութիւնը արդէն սկսել է թօթափել իրանից յիշեալ մաֆիական կազմակերպութեան բռնապետական լուծը, թիւրքահայերի այդ աշխուժութիւնը և արթնացումը պէտք է վերագրել «Մշակի» գործունէութեան, որի արտայայտիչ հանդիսացան Թիւրքիայում սահմանադիր-ռամկավար հոսանքները։

Ուրեմն պէտք է ազգովին կազմակերպվել, այն է ստեղծել համազգային հարցերի վերաբերմամբ մի համազգային կազմակերպութիւն, որ ձգտէր և նպատակ ունենար լուծել համազգային, այսինքն ամբողջ հայութեան շահերը շօշափող խնդիրները առողջ և բնալ հիմունքների վրա, համապատասխան հայ ժողովրդի կենսական շահերին։

Վերոյիշեալ մեր ասածներից կարելի է տեսնել, որ կան մի քանի կարևոր հարցեր, ինչպէս ներգաղթի, հողագրկութեան հարցերը, որոնց վերաբերմամբ պէտք է ունենալ մի ընդհանուր ծրագիր։ Ինչպէս անել, որ զանազան հեռաւոր երկիրներ, օրինակ Ամերիկա, Բուլղարիա, Հնդկաստան, Պարսկաստանի խորքերը, Ղրիմի ափերը գաղթած հայերը վերադառնան իրանց մայր երկիրը և վերահաստատվեն մայր հողի վրա. ինչպէս անել, որ հողից զրկվածները հող ունենան։

Բացի դրանից, մեր առաջ ներկայումս դրված է մի հսկայական, կապիտալ հարց—Թիւրքահայաստանի կուլտուրական-տնտեսական վերածնութիւնը։ Ահա և այդ հարցի համար մենք պէտք է ունենանք մի համազգային ծրագիր և պլատֆորմա, որովհետև այդ ծրագրի իրագործման պէտք է նպաստեն միւս երկիրների հայերը։

Այժմ մնում է քննել, թէ ինչպէս պէտք է կազմվի, մշակվի և ընդունվի այդ նոր համազգային ծրագիրը կամ նոր կազմակերպութեան կանօնադրութիւնը։

Պէտք է գումարել համազգային ժողով, մի ժողով, բաղկացած բոլոր երկիրների հայ ժողովրդի առաջադիմական-ազատամիտ խաւերի ներկայացուցիչներից, և մշակել ծրագիրը, որի գործադրութիւնը յանձնել մի մարմնի, ընտրված այդ ժողովից, որ և կը կոչվի համազգային բիւրօ։

Համազգային ժողով գումարելու մասին մենք պէտք է այժմ իսկ մտածենք և աշխատենք օր առաջ գլուխ բերել։

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
9 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ.—Վախճանվեց Պետերբուրգի համալսարանի նախկին ռեկտօր, ֆիզիկական ինստիտուտի տնօրէն Բօրգմանը։

Փակվեց փոխադարձ վարկի ընկերութիւնների ներկայացուցիչների համագումարը ընդունելով մի շարք բանաձևեր։

50,000 հոգու ներկայութեամբ ֆրանսիացի օդագնաց Պէգուն կօմէնդանտական աէրօ-

դրօմի վրա մի շարք թռիչքներ կատարեց, կէս ժամում թռաւ գլխիվայր 37 անգամ, ցոյց տուեց օդային ջրաղաց ու այլ խիզախ շարժումներ։ Օդագնացը մի շարք թռիչքներ կատարեց մարդկանց հետ։

ԲԱԳՈՒ.—Եկաւ պրոֆ. Զաբօլօտնի ժանտախտի դէմ մաքառելու միջոցներ կազմակերպելու համար։

Եօթներորդ օրն է հիւանդութեան դէպք չը կայ։

ԼՈՆԴՈՆ.—Ծովակալութիւնը յայտնում է, որ երկրորդ նաւատորմը, 4 զրահապատ յածանաւ և 2 այլ ռազմանաւ յունիսի 4-ին այցելելու են Ռեվել, յունիսի 9-ին՝ Կրօնշտադ, յունիսի 17-ին՝ Ռիգա։ Երեք ռազմանաւ յունիսի 2—10 միջև այցելելու են Խրիստիանիա։ Յունիսի 11—18 միջև բոլոր նաւերն այցելելու են Կօպենհագէն։

Ռուսաց դեսպանը տուեց պաշտօնական ճաշ, ուր ի թիւս այլոց ներկայ էր Ասկվիտը։ Ցերեկով դեսպանը համայնքների պալատում էր հօմրուլի բիլլի քննութեան ժամանակ։

Սէնտ-Ջէմի ծառաստանում ոստիկանութեան ընդհարումը սուֆրաժիստուհիների հետ առաջ բերեց խոշոր անկարգութիւններ։ Մօտ 400 սուֆրաժիստուհիներ խառնված շարքերով դիմեցին դէպի Բուկինհէմի պալատը թագաւորի մօտ պատգամաւորութիւն ուղարկելու մտադրութեամբ։ Սուֆրաժիստուհիները Պանկհէրստի կալանաւորութիւնից յետոյ յարձակվեցին ոստիկանութեան վրա, որ հրդեհել էր ճանապարհը, գործի հանելով խլիսներ։ Ձեռնամարտը տևեց մօտ մի ժամ։ Շատ տղամարդիկ հասարակութեան միջից եռանդով օգնում էին ոստիկանութեան։

Ոստիկանական դատարանում սուֆրաժիստուհիների գործի քննութեան ժամանակ տեղի ունեցան վայրենի տեսարաններ։ Սուֆրաժիստուհիների շարժման կողմնակիցները այնպիսի աղմուկ բարձրացրին դահլիճում, որ դատաւորը ժամանակաւորապէս նիստը դադարեցրեց։ Կանայք դէպի դատաւորի սեղանը նետեցին ալիւրով ու այլ առարկաներով լի տոպրակներ։

Ազգային պատկերասրահում մի սուֆրաժիստուհի թեթև կերպով փչացրեց նկարիչ Բէլլինիի հինգ պատկեր։ Միաժամանակ մի ուրիշ սուֆրաժիստուհի փչացրեց երկու պատկեր թագաւորական գեղարուեստական ճեմարանում։ Ցանցաւորները ձերբակալված են։ Երկու պատկերասրահները փակվեցին։

Թագաւորական թատրոնի ցերեկվայ ներկայացմանը թագաւորական զոյգի ներկայութեամբ մի քանի սուֆրաժիստուհի փորձեցին ցոյց անել, աղաղակելով ու պահանջելով ազատել Պանկհէրստին։ Սուֆրաժիստուհիներին դուրս տարան դահլիճից։

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ.—Կլօֆաչը իր ճառում, խօսելով Ռուսաստանի հետ եղած յարաբերութիւնների մասին, նկատեց, որ լեհական հարցի լուծումը պէտք է սպասել Բերլինից, որովհետև Ռուսաստանի կողմից ագրեսիվ մտադրութիւններ չը կան։

ԴՈՒԲԼԻՆ.—Մաքսատան իշխանութիւնները գրաւեցին հրացաններ, որոնք ուղարկվում էին իրլանդացի նացիօնալիստներին։

ԱԹԷՆՔ.—Պիրէյ են եկել Գերմանիայում կառուցված վեց նոր հակա-ականանաւ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Թուրխան-փաշան խօսակցեց ռումինական, հօլլանդական և բելգիական դեսպանների և իտալական ու բօլգարական հաւատարմատարների հետ։

ՍՕՖԻԱ.—Ազգային ժողովի նիստը։ Գէննադիևը խիստ քննադատութեան է ենթարկում Թիւրքիայի հետ անպատրաստ պատերազմելը, պարսաւում է սերբ-բօլգարական և յոյն-բօլգարական պայմանագրերի եզրակացութիւնը և Գէշովի կուրութիւնը, որ անխախտ հաւատ էր տածում դէպի սերբերի և յոյների լօյալութիւնը, որոնք ձգտում էին երկարել պատերազմը և պահել բօլգարական զօրքը Թրակիայում։ Հռետօրը ցոյց է տալիս վաւերագրեր, որոնք ապացուցանում են յոյների և սերբերի գաղտնի գործերը և այն, որ Գէշովը անտես արեց երկրի շահերը ու Ռուսաստանի բարի խորհուրդները։ Գէշովը հրաժարվեց հաշտութիւն կնքել Թիւրքերի հետ, որոնք պատրաստ էին զիջել Ադրիանուպօլիսը այն դէպքում, եթէ Բօլգարիան կը մերժէ պաշտպանել յունական պահանջները կղզիների նկատմամբ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Կայսրը կէս ժամ զբօսանք կատարեց Շէնբրունի այգում։

ՀԱԱԳԱ.—Եկաւ դանիական թագաւորական զոյգը։

ԿԱՐԼՍՐՈՒԷ.—Եկան շվէդական թագաւորը և թագուհին։

ՏԻՐԱՍՊՈԼ.—Գաւառում ուժեղ կարկուտը ոչնչացրել է ցանքսերի մեծ մասը, ջուրը քշել է կամուրջները։ Կան մարդկային զոհեր, խեղդվել են շատ անասուններ։ Վնասները խոշոր են։

ՏՕԿԻՕ.—Խօկայիդօ կղզում 100 վերստ տարածութեամբ անտառ է այրվել։ Կրակին զոհ գնացին 10 հոգի։ Վնասները 3 միլիօն իէն են։

ԷԴԻՆԲՈՒՐԳ.—Ռումբի պայթումից ջարդվեցին եկեղեցիներից մինի պատուհանները։ Բացի դրանից փորձ եղաւ հրդեհել Լէյանջի պալատը։

ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ՊԱԼԱՏՈՒՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)

9 մայիսի

ԼՈՆԴՈՆ.—Համայնքների պալատ։ Նիստի վերջաւորութիւնը կրում էր աղմկալի բնաւորութիւն։ Տեսնելով, որ օպպօզիցիայի առաջնորդները չեն դադարում, նախագահը կանգնեց, ասելով. «Եթէ օպպօզիցիան չէ կամենում լսել Կեմպբէլլին, այն դէպքում ես ստիպված կը լինեմ հարցնել Բօնար Լօուին՝ թէ նրա համաձայնութեամբ չէ, արդեօք, որ տեղի է ունենում այս ցոյցը»։ Այդ խօսքերը ուժեղ ծափահարութիւն առաջ բերին մինիստրական աթոռներում. օպպօզիցիան աղաղակեց՝ «Ի՞նչ իրաւունք ունէք դուք այդպիսի հարցեր տալ», և բացագանչեց Բօնար Լօուի հասցէին. «Չը պատասխանէք»։ Բօնար Լօուն ասաց. «Ես չեմ պատրաստվում քննադատել, որ նախագահը իր պարտականութիւնն է համարում, սակայն իմ պարտականութիւնները կայանում են նրանում, որպէսզի չը պատասխանեմ նրան»։ Նախագահն առարկեց. «Ես կարծում էի, թէ Բօնար Լօուն կօգնէ ինձ վերականգնելու կարգ ու կանոնը։ Այժմ ինձ մնում է ընդհատել նիստը մինչև վաղը»։ Օպպօզիցիայի խլացուցիչ աղաղակների մէջ նախագահը հեռացաւ դահլիճից։ Օպպօզիցիան սկսեց ծաղրել Ասկվիտին և կառավարական կուսակցութեան անդամներին։ Ասկվիտը կանգնեց և դուրս գնաց։ Կառավարութեան կողմնակիցները բարձրանում են, բարձրաձայն ողջունում են նրան և թաշկինակներ շարժում։

Համայնքների պալատում տեղի ունեցած անկարգութիւնները մեծ յուզմունք են յարուցել Լօնդօնի խոշոր շրջաններում։

ԱԼԲԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)

8 մայիսի

ՀՌՈՄ.—Ստեֆանիի գործակալութիւնը հերքում է այն լուրը, թէ երբ Էսադ-փաշան ուղարկվում է Տրիպօլի։ «Տրիբունայի» թղթակցի հետ խօսելիս Էսադ-փաշան այն միտքն յայտնեց, թէ ծառայեց թագաւորին և հայրենիքին հաւատարմութեամբ. վերջին դէպքերը նա վերագրում է օտարազգի դաւերին. վստահեցրեց, որ յարաբերութիւնների մէջ չէ Կ. Պոլսի հետ։

«Տրիբունայի» և «Ջիօրնալէ-դ'Իտալիայի» ասելով, Դուրացցօյի դէպքերը տեղի ունեցան անկասկած աւստրիական ուժեղ ազդեցութեան տակ։

ՎԻԷՆՆԱ.—«Կոր. Բիւրօյին» տեղեկացնում են Դուրացցօյից, որ Էսադ-փաշայի սպասաւորի ցուցմունքների համաձայն, թէ երբ Էսադը չորս մարդ ուղարկեց Դուրացցօ ռումբերով Ալբանիայի իշխանի կեանքի դէմ մահափորձ կատարելու համար, քննութիւն նշանակվեց։ Էսադ-փաշայի բնակավայրը ուղարկվեց պահակախումբ, որ կալանաւորեց մի քանի կասկածելի անձանց և գրաւեց զէնքեր ու ռազմամթերք։

Երեկոյեան քաղաքում հանգիստ էր։ Նացիօնալիստները գիշերները նշանակում են պահակախմբեր։ Եկաւ աւստրիական մի յածանաւ։

Գիշերս Սկիւտարից Դուրացցօ եկան 230 մալիսօր-կաթոլիկներ, որոնք պատրաստակամութիւն յայտնեցին պահապան լինել պրինց Վիդի մօտ։ Դուրացցօյում լիակատար հանգստութիւն է։

«Նէյէ-Ֆրէյէ-Պրեսսէն» զգուշած տոնով խօսելով իտալական լրագիրների տեղեկութիւնների մասին՝ կտրուկ կերպով հերքում է այն, թէ պրինց Վիդը մօտ յարաբերութեան մէջ է Աւստրօ-Ունգարիայի հետ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.—«Թասֆիրըլ-Էֆքեարը» տպել է Սկիւտարից ստացված մի հեռագիր այն մասին, որ մահմեդական ալբանները հրաժարվում են ճանաչել քրիստոնեայ պրինցին իրանց իշխան ու առաջադրում են Աբդիւլ-Համիդի որդի Բիւրհան-Էդդինի թեկնածութիւնը։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԻԿՈԼԱՅ ԵԱԿՈՎԼԵՎԻՉ ՄԱՌ

(Գիտական գործունէութեան 25-ամեակի առիթով)

Լրացաւ ակադեմիկ հայագէտ Նիկոլայ Եակովլևիչ Մառի գիտական գործունէութեան 25 ամեակը։ 25 տարի շարունակ նա արձագանք է տուել հայագիտական բոլոր հարցերին։ Նրա մատուցած ծառայութիւնները հայագիտութեանը մասնաւորապէս և կովկասագիտութեանը ընդհանրապէս այնքան բազմակողմանի և բովանդակալից են, որ դժուար է դրանց մասին խօսել օրաթերթի էջերում։ Համառօտելով կասենք, որ նրա 25 տարվայ գործունէութիւնը Ռուսաստանի հայագիտութեան վերջին 25 տարվայ պատմութիւնն է։ Եթէ կամենում էք ծանօթանալ Մառի կատարած գործի հետ, վերցրէք հայագիտութեան վիճակը 25 տարի առաջ և այժմ։

Նիկոլայ Եակովլևիչին ենք պարտական, որ հայ-վրացական բանասիրութիւնը դուրս եկաւ իր անգոյն, մոռացված վիճակից և կազմեց գիտութեան առանձին ճիւղ իրան հիմք ունենալով Մառի ստեղծած «Յաբեթական լեզուագիտութիւն» տեսութիւնը։

25 տարվայ ընթացքում հայ-վրացական բանասիրութիւնը Նիկոլայ Եակովլևիչը հարստացրեց 151 անուն մասնագիտական աշխատութիւնով։

Նա առաջինը եղաւ, որ ուշադրութիւն դարձրեց մեր պատմական յիշատակարանների ուսումնասիրութեան կարևորութեան վրա և կանոնաւոր հիմքերի վրա դրեց հնագիտութեան գործը մեզանում՝ ձեռնարկելով Անիի պեղումները։

Այս յօդուածով մէջ ենք բերում նրա համառօտ կենսագրութիւնը, թողնելով ուրիշ անգամի խօսելու նրա մասնագիտական գրուածքների և հնագիտական գործունէութեան մասին։

Նիկոլայ Եակովլևիչը ծնվել է Քութայիսում 1864 թ. դեկտեմբերի 25-ին։ Նրա հայրը շօտլանդացի էր, որ վերաբնակվելով Գուրիայում գիւղատնտեսութեան մէջ մտցրեց գիտական նոր ձևեր։ Մայրը բնիկ գուրիացի էր։

Նախնական կրթութիւնը Մառը ստացաւ տանը, ապա Վարժէթի գաւառական դպրոցում։

Հօր մահից յետոյ ընդունվում է Քութայիսի գիմնազիան իբրև պետական թոշակաւոր։ Դեռ գիմնազիայի բարձր դասարաններում որոշում է աւարտելուց յետոյ մտնել բժշկական ֆակուլտետը, ուստի այդ կոչման համար նախապատրաստվելու նպատակով սկսում է գերմաներէն լեզուով բնագիտական գրքեր կարդալ, որի համար նա առանձնապէս առաջուց սովորում է գերմաներէն։ Վերջը գալիս է այն համոզման, որ համալսարան մտնելուց առաջ հարկաւոր է յունարէնի հետ լաւ ծանօթանալ։ Ուստի որոշում է մնալ ութերորդ դասարանում հիմնական պատրաստութիւն ձեռք բերելու, չը նայելով որ լաւագոյն աշակերտներից մէկն է համարվելիս եղել։ Այս վարմունքի համար նրան արձակում են գիմնազիայից, բայց յաջորդ ուսումնական տարվայ սկզբին նորից ընդունում են գիմնազիա, ուր նա մեծ ոգևորութեամբ սկսում է կարդալ Հոմերոսի յունարէն բնագիրը և նրա մասին եղած գերմաներէն ուսումնասիրութիւնները։ Իբրև խմբագիր գիմնազիական վրացերէն թերթի, միևնոյն ժամանակ սկսում է հետաքրքրվել նաև վրաց գրականութեամբ։

Այս շրջանում նրա վրա ազդում է ֆրանսերէնի ուսուցիչ Նարբուտը իր լեզուագիտական ուսումնասիրութիւններով և գիմնազիայի դիրեկտոր Ստոյանովը իր ազգագրական աշխատութիւններով։ Սրանով պէտք է բացատրել այն փոփոխութիւնը, որ առաջ է գալիս պատանի Մառի մէջ, որը այժմ որոշում է պարապել կովկասեան լեզուներով. ուստի 1884 թ. գիմնազիան ոսկէ մեդալով աւարտելուց յետոյ՝ մտնում է Պետերբուրգի համալսարանի արևելեան լեզուների ֆակուլտէտը, ուր միևնոյն ժամանակ դասախօսութիւններ է լսում հետևեալ չորս բաժանմունքում՝ 1) արաբական-պարսկական-թուրք-թաթարական, 2) արաբական-հրէական-ասորական, 3) հայ-վրացական և 4) սանսկրիտ-պարսկական-հայկական։ Աւարտում է համալսարանը արժանանալով արծաթէ մեդալի, XI և XII դարի վրացի փիլիսոփաների մասին գրած ուսումնասիրութեան համար, բայց էլի մի տարի մնում է ֆակուլտէտում և պարապում է լեզուներով։ Հայոց լեզուի դասախօսութիւնները Մառը լսում է Քերովբէ Պատկանեանից, որի մահվանից յետոյ ֆակուլտէտի որոշմամբ 1889 թւին թողնվում է համալսարանում հայագիտական ամբիոնի համար պատրաստվելու նպատակով. ուստի 1890 թ. ամառը անցնում է Անդրկովկաս, այցելում է Սևան, Էջմիածին և պարապում է միջնադարեան հայ ձեռագիրներով։

Վերադառնալով Պետերբուրգ և մագիստրական քննութիւն տալով՝ 1891 թ. նշանակվում է հայոց լեզուի պրիվատ-դօցենտ և սկսում է դասախօսութիւններ կարդալ նոյն թւի հոկտեմբերի 24-ից։

Սմբատ Տէր-Աւետիսեան

(Վերջը միւս անգամ)

Կ. Հ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԸ

Ուրբաթ, մայիսի 9-ին, Կ. Հ. Բ. Ընկ. դահլիճում պ. Ն. Աբէլեանի նախագահութեամբ, Ն. ք. Քարիմեանի քարտուղարութեամբ և 24 անդամի ներկայութեամբ կայացաւ Կ. Հ. Հրատարակչական Ընկ. անդամների ընդհանուր ժողովը։

Նախ կարդացվեց և հաստատվեց Ընկ. 1913 թ. հաշիւը, որից երևաց, որ Ընկ. այդ թւին մուտք է ունեցել 8712 ռ. 44 կ., որից ծախսել է 8335 ռ. 63 կ., առ 1-ն յունվարի 1914 թ. դրամարկղում մնացել է 376 ռ. 81 կ.։ Ընկ. հաշւետուութեան տարում տպագրել է 20 կտոր գիրք, իւրաքանչիւրը 2500-ից մինչև 1200 օրինակ։

Անցնելով օրակարգին, ժողովը նախ լսեց և հաստատեց վերստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը։ Ապա քննութեան դրվեց 1914 թ. նախահաշիւը։ Վարչութեան քարտուղար բժ. Ա. Մխիթարեան կարդաց ել և մուտքը, որից երևաց, որ վարչութիւնը 1914 թ. սպասելիք 10,570 ռ. 8 կ. գումարից գրքերի հրատարակութեան վրա ծախսելու է 7729 ռ. 8 կ., իսկ գումարի մնացորդը ծախսելու է բնակարանի վարձի, կահաւորութեան, ռոճիկների և այլ մանր ու մեծ բաների վրա։ 1914 թ. նուէրներ սպասվում են, վերև բերած ընդհանուր գումարի հաշւով, Պ. Օ. Ղուկասեանից 3000 ռ. զուտ մանկական գրքեր հրատարակելու համար, շրջանառութիւնից 2000 ռ. և այլն։

Ժողովականներից մի քանիսը դիտողութիւններ արին նախահաշւի մի քանի կէտերի նկատմամբ։ Նախ ասողներ եղան, որ Ընկ. պէտք է հոգ տանի իր հրատարակութիւնների տեսակն աւելացնելու մասին և ոչ քանակը։ Պէտք է տալ քիչ քանակով գրքեր, բայց շատ տեսակ։ Խօսեցին և այն մասին, որ Ընկ. հրատարակութիւնները պէտք է լինեն մաքուր հայերէնով, շքեղ պատկերազարդ արտաքինով ու ներքինով։

Ամենից շատ խօսվեց գրքերի տարածման մասին։ Ցանկութիւններ արտայայտվեցին, որ Ընկ. ունենայ շրջիկ գրավաճառներ, յատուկ մանրիկ գրքերի վաճառման գործը կարգաւորելու համար և այլն։

Վարչութեան անդամները մի շարք բացատրութիւններ տուին արտայայտված առաջարկների մասին։

Առաջարկ եղաւ Ընկ. տեղեկագիրը աւելի մանրամասն կազմելու, որ և ընդունվեց մեծամասնութեան կողմից։ Ընդունվեցին և մի քանի առաջարկներ։ Մերժվեց թարգմանութիւնների համար մրցանակաբաշխութիւն սահմանելու առաջարկը, որը թոյլատրվում է կանոնադրութեամբ և որը ընդունվել էր 1913 թ. ընդհանուր ժողովում։

Ժամանակը ուշ լինելու պատճառով Ընկ. ճիւղերի 1913 թ. գործունէութեան տեղեկագրերի և հաշիւների քննութիւնը թողնվեց հետևեալ ժողովին, որը գումարվելու է չորեքշաբթի, մայիսի 14-ին։ Ս. Ր.

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Ցաւալի ինքնասպանութիւն

Հին-Նախիջևան, 5 մայիսի

Երէկ ժամը 1-ին կէս օրից յետոյ Հին-Նախիջևանի «Զըրչըռ» կոչվող 40 սաժէն բարձրութիւն ունեցող ջրվէժի քարափից իրան վայր նետեց Բաղամլու գիւղացի երիտասարդ վաճառական Երեմիա Յովհ. Մինասեանը և ջարդ ու փշուր լինելով ձորի յատակի քարերի վրա՝ տեղն ու տեղը փչեց հոգին՝ թողնելով խիստ անմխիթար ողբալի դրութեան մէջ ծնող, ամուսին ու բարեկամ-ազգականներին. փշրվելով զոհի գանգը, ուղեղը դուրս էր թափվել, մէջք, ոտք ու ձեռք ջարդ ու փշուր դառել։

Անձնասպանը վերջին օրերում մտայոյզ, խելակորոյս դրութեան մէջ լինելով՝ շարունակ պտտելիս է եղել զոհվելու վայրի շուրջը և իրան ցած գլորելուց քիչ առաջ պատահողներին ասել է, որ ինքը գնում է քարափից ցած նետվելու. իմաց է տրվում, մարդ է գալիս, Երեմիային անդունդի ափին տեսնում ու ձայն տալիս, յետ կանչում, սակայն Երեմիան գլորում է իրան անդունդը։

Թշուառ զոհը նոր ամուսնացած 23 տարեկան բարի բնաւորութեան տէր համեստ մի անձնաւորութիւն էր։ Ա. Տ.-Սահփ.

Դպրոցի շինութեան հարցը

Սղնախ, 4 մայիսի

Արդէն մի քանի անգամ հաղորդել էինք, որ հանգուցեալ Նիկ. Ղորղանեանը կտակեց հայոց դպրոցի կառուցման համար 2000 ռ.։ Նրա այրին իր կողմից ևս աւելացրեց 1200 ռ. և 3200 ռ. յանձնեց թեմի առաջնորդ Մեսրոպ եպ.-ին։ Վերջինս նոյեմբերին Սղնախում անձամբ դիտեց տեղը և խոստացաւ իր կողմից նպաստել դպրոցի կառուցման համար։ Այս նպատակով անցեալ դեկտեմբերին առաջնորդարանում ժողով կայացաւ սղնախեցիների. ընտրվեց յանձնաժողով, որը պէտք է փող հաւաքէր դպրոցի շինութեան համար։

Յանձնաժողովը հաւաքել է մօտ 10,000 ռ., հաշւելով Ղորղանեանի նուէրը՝ 3200 ռ. և Օթարեանի նուէրը՝ 1000 ռ.։ Պէտք է կազմեն մակարդակ, ապա կը սկսեն դպրոցի կառուցումը։

1906 թ. նախկին հոգաբարձութիւնը

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍՊԱՍՈՒՄՆ

Լիքը կրծքով բարձրացայ սենեակս և սպասեցի քեզ—դու չը կայիր։

Անհանգիստ կերպով բաց արի լուսամուտս և նայեցի փողոց—քեզ չը տեսայ։

Յոգնած մտքով նայեցի առաստաղին, ու պատկերացրի քեզ—դու չկար։

Բարկացած կերպով անցուդարձ արի սենեակում և երգեցի—քո երգն էր այդ։

Խռոված հոգով նստեցի սեղանի առաջ և ուզեցի կարդալ—նամակդ չը գտայ։

Լիքը տրամադրութեամբ վերցրի մատիտը և սկսեցի գրել քեզ—անունդ մոռացայ։

Յուզված կերպով մօտեցայ ծաղկամանին և ջրեցի ծաղիկներս—դու նորէն չը կայիր։

Ա՜խ, եթէ իմանայիր, որ ես ամեն օր արցունքով եմ ջրում ծաղիկներս, որոնց ես նմանեցնում եմ քեզ և որոնց թերթերից էլ աշխատում պատկերացնել քո դէմքը—դու երբեք ինձանից չէիր հեռանայ, հաւատամ...

Ա. Զանեան

ԱՍՏՂԱԿԵՐՏԸ

(Օսկար Ուայլդից)

Նարկիսը երբ մեռաւ, նրա հաճոյքի լճակը քաղցր ջրի բաժակից դարձաւ աղի արտասուքի բաժակ և լեռնանիմֆաները անտառի խորքերից լալով քովը վազեցին, որ մխիթարեն լճակին։

Տեսնելով, որ լճակը փոխվել է և քաղցր ջրի բաժակից դարձել է աղի արտասուքի բաժակ, նրանք կախեցին իրանց կանաչ վարսերը և գանելով լճակին գոչեցին։

— Մենք չենք զարմանում քո այդպիսի տխրութեան, որովհետև Նարկիսը շատ գեղեցիկ էր։

— Մի՞թէ նա գեղեցիկ էր,—հարցրեց լճակը։

— Դու այդ մեզանից շատ լաւ պէտք է գիտենաս,—պատասխանեցին լեռնանիմֆաները։ Նա մեզ չէր տեսնում, մինչդեռ քեզ միշտ փնտռում էր և քո ափերից միշտ ինքն իրան էր դիտում քո մէջը, ուր հայելուդ մէջ ցոլանում էր նրա գեղեցկութիւնը։

Լճակը պատասխանեց.

— Իսկ ես սիրում եմ Նարկիսին նրա համար, որ երբ նա իմ ափերից նայում էր իմ մէջ, ես նրա աչքերի հայելու մէջ տեսնում էի իմ իսկ գեղեցկութեան ցոլացումը։ Տ.-Թ.

Ն. Ն.

(Ի. Ս. Տուրգենևից)

Հանդարտ ու սիգաճեմ անցնում ես դու կեանքի ուղիով, առանց արտասուքի ու առանց ժպիտի, հազիւ կենդանացած, անտարբեր ուշադրութեամբ։

Դու բարի ես ու խելօք և ամեն ինչ քեզ համար օտար է և ոչ ոք քեզ պէտք չէ։

Դու սքանչելի ես և ոչ ոք չի ասի՝ արդեօք դու գնահատում ես քո գեղեցկութիւնը թէ ոչ, դու չես մասնակցում և մասնակցութիւն էլ չես պահանջում։

Քո հայեացքը խորն է և ոչ մտածկոտ. դատարկ է այդ փայլատեսիլ խորութիւնը։

Այսպէս, Ելիսէյեան դաշտերում, Գլիւկեան մելօդիաների ներքոյ՝ ոչ տխուր և ոչ ուրախ անցնում են հպարտ ստուերները։

Յար. Յարութիւնեան

ՄԱՐԴԿԱՆՑ ԿՈՉՈՒՄԸ

(Հնդկական լեգենդա)

Ամենակարող Բրահման ստեղծեց աշխարհը։ Գեղեցիկ էր նրա արարչագործութիւնը. պայծառ արևի ճառագայթների տակ կանաչ ափերի մէջ շողշողում էին գետերի և առուակների բիւրեղեայ ջրերը։ Կանաչին էին տալիս ստուերաւոր անտառներն ու պուրակները։ Ազատ, լայն տարածվում էին տափաստանները, որպէս զմրուխտէ մի գորգ, դաշտերն ու մարգագետինները՝ պատած ապշեցուցիչ գեղեցկութեան անթիւ ու անհամար գոյներով։ Եւ ուր որ դարձնում էր ամենակարող Բրահման իր հայեացքը, ամենայն ինչ գեղեցկանում էր, ծաղկում, անուշ բուրմունք արձակում, ամենայն ինչ հրճւում և ուրախացնում էր իր Արարչին։ Միայն մի բան էր պակաս այս չքնաղ աշխարհում. նրանում չը կային մարդիկ։ Եւ ո՞վ պէտք է մշակէր արգաւանդ երկիրը։ Ո՞վ պէտք է զոհեր այրէր և աղօթքներ վերառաքէր ի պատիւ Բրահմայի։

Եւ ամենազօր Բրահման նայուածքը յետ դարձրեց իր ստեղծագործութիւնից։ Որովհետև աշխարհի գեղեցկութիւնը կարող էր ուրախացնել և հրճվեցնել միմիայն հայեացքը, իսկ Բրահմայի աստուածային լսելիքը պահանջում էր գոհաբանական մաղթանքների ձայներ, հոտոտելիքը՝ զոհի ծխի հոտ։

Եւ սկսեց մտածել ամենակարող Բրահման, թէ ո՞ւմ բնակեցնէ ստեղծած աշխարհում և ինչպէ՞ս անել, որ Բրահմայի գահի առջև յաւիտեանս յաւիտենից չը հանգչեն զոհերը, որ յաւիտեանս յաւիտենից չը լռեն գոհաբանական աղօթքները։

Չի՛ եղել և յաւիտեանս չի՛ լինելու սահման Բրահմայի աստուածային իմաստութեան։ Նա լուծեց թէ ինչպէս պէտք է լաւագոյն կերպով կարգաւորել և բնակեցնել աշխարհը։ Բրահմայի կամքով նրա աստուածային գլխից դուրս եկան բրամինները—քուրմերը, ձեռքերից՝ կշատրիաները—զինւորները, ստամոքսից՝ վաիսիաները—վաճառականները և հողագործները, իսկ ոտներից՝ սուդրաները—արհեստաւորներն ու բանւորները։ Եւ հրամայեց Բրահման իր ստեղծած մարդկանց և նրանց սերնդին՝ ընդմիշտ մնալ իրանց կոչման մէջ։ Բրահմինները երկրիս բոլոր մարդկանցից մեծ են. նրանց գործն է՝ աղօթել տաճարներում և զոհաբերութիւններ անել։ Միայն այն աղօթքը լսելի կը լինի, միայն այն զոհը ընդունելի կը լինի, որը կը մատուցանէ Բրահմինը։ Կշատրիաները պէտք է պատերազմեն ի փառս ամենակարող Բրահմայի։ Վաիսիաները՝ մշակեն հողը և առևտուր անեն, սուդրաները զբաղվեն արհեստներով և ամենայն սև աշխատանքով, հաւատքով ու ճշմարտութեամբ ծառայեն բրահմիններին, կշատրիաներին և վաիսիաներին։

Այսպէս իմաստութեամբ կարգաւորեց աշխարհը աստուածային ամենակարող Բրահման։ Եւ այդպիսի կարգաւորութիւնը պէտք է անխախտելի մնայ մինչև դարերի վախճանը։ Թարգմ. Մենտոր-Միրած

Սղնախ հրաւիրեց Թեմական Խ. Ժ. հանգուցեալ Գրիգորեանին՝ վճարելով նրան 25 ր. ճանապարհածախս։ Գրիգորեանը դիտեց տեղը, կազմեց մակարդակ երկյարկանի դպրոցական շինութեան։ Նրա հաշւով՝ 8 սենեակ երկու յարկով կը նստէր մօտ 8000 ր.։ Երրորդ յարկը ծրագրում էր շինել մեզզանինի ձևով։ Նա պէտք է լինէր միայն մէկ դահլիճ թատրոնական ներկայացումների համար։ Այդ մակարդակը պէտք է լինի դպրոցի գործերում։ Ցանկալի է կառուցել շինութիւնը Գրիգորեանի յատակագծով, մանաւանդ որ 10,000 ր. բաւական է երեք յարկի համար։ Թատրոնական դահլիճը շատ հարկաւոր է և, միակը լինելով Սղնախում, նիւթական մեծ օգուտ կը տայ դպրոցին։

N. N.

—

Վնասված այգիներ

Ղզլար, 30 ապրիլի

Իր ժամանակին արդէն յայտնել եմ Ղզլարի այգիների ցրտատար լինելը։ Վնասը հսկայական է և գուցէ մինչև 1 միլիօնի հասնի։

Ըստ ագրոնոմ մասնագէտների պաշտօնական ցուցմունքների, ցրտահար այգիների ներկայ տարւայ բերքի հազիւ 5—10% մնացած լինի։ Վերջին 2 տարին պարբերաբար կրկնվող ցրտերի և եղեամի պատճառով՝ տեղիս այգետէրերի տնտեսութիւնը շատ աննախանձելի պայմանների մէջ է գտնվում, և խախտված տնտեսութիւնը վերականգնելու համար՝ այգետէրերի ժողովում որոշվեց դիմել կառավարութեանը՝ նպաստ խնդրելու։ Այդ առիթով արդէն ընտրվել է 2 պատգամաւոր՝ գնալու Վլադիկավկազ պատշաճ միջնորդութիւն յարուցանելու իշխանութեան առաջ։

Վերջերս «Терекъ» թերթի Ղզլարի թղթակիցը մի շարք արդար մեղադրանքներ է թափում Ղզլարի այգետէրերի հասցէին, որոնք ամբողջ գիշերներ կլուբի կանաչ սեղանի առաջ լուսացնելով և իրանց օրերը կեր ու խումի մէջ անց կացնելով՝ չը կարողացան 11 տարի պարբերաբար կրկնվող Ղզլարի այգիների հրաշալի բերքերից օգտվել և իրանց այսպիսի սև օրերի համար մի քանի կոպէկներ խնայել, որի համար էլ այսօր ընկճված տնտեսական ծանր տագնապի տակ՝ մինչև կոկորդը խրված են զանազան պարտքերի մէջ։

Ղզլարի տնտեսական տագնապին շատ է նպաստել տեղական մի քանի ֆիրմաների սնանկութիւնը։ Միայն Թ.-եանի ֆիրմայի սնանկացումը Ղզլարի այգետէրերին մօտ 300,000 ր. վնաս է տուել։

Ի դէպ, վերջերս հայկական թերթերում կարդում ենք, որ Կ. Հայոց Բար. Ընկ. և ուրիշների նախաձեռնութեամբ պատրաստվում է տնտեսական օգնութիւն հասցնելու Երևանի նահանգի աղէտեալներին։

Ինչու չը պէտք է օգնութեան հասնել և Ղզլարի աղէտեալներին։

Իքս

Ժ Ա Ն Տ Ա Խ Տ Ը

Բագուից ստացված տեղեկութիւնների համաձայն, ահա 7-րդ օրն է Թուրքենդում հիւանդութեան դէպքեր չեն լինում։

Տեղական վաճառականներից ու արդիւնաբերողներից ժանտախտի դէմ կռւելու համար դրամներ հաւաքելու նպատակով ընտրվել է մի մասնախումբ, որի մէջ մտել են մօտ 20 հոգի թուրք, հայ, ռուս, վրացի, հրեայ և գերմանացի արդիւնաբերողներ։

—

Նաւթարդիւնաբերողների համագումարի խորհուրդը հեռագրով Պետերբուրգից հրաւիրել է բժիշկ Ս. Ի. Վեգէտին համաճարակի դէմ կռւող բժշկի պաշտօնով և ժանտախտը հիմնաւորապէս ուսումնասիրելու համար։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՑ

Թիֆլիսի շրջանային դատարանում քննվեց բժիշկ Դուբրովինի գործը, որ մեղադրվում էր մամուլի միջոցով Կովկասի ուսումնարանական շրջանի հոգաբարձու Ռուդոլֆին զրպարտելու մէջ։ Դուբրովինը իր յօդուածում մատնանշում էր Թիֆլիսում գոյութիւն ունեցող «կարմիր սենեակի» վրա, որտեղ կար ազատ սիրոյ լիգա և որին իբր թէ մասնակցում էր Ռուդոլֆի աղջիկը։

Շրջանային դատարանը Դուբրովինին դատապարտեց 4 ամսվայ բանտարկութեան։

Ն Ե Ր Ք Ի Ն Լ Ո Ւ Ր Ե Ր

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս

✦ Այսօր Թիֆլիսի բոլոր եկեղեցիներում կայանալու են պատուիրակների ընտրութիւններ Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձական ընտրութեան համար։ Մեզ հաղորդում են, որ շատ ծխականներ զանազան եկեղեցիներից չեն ստացել հրաւիրագրեր՝ ընտրութիւնները կատարելու մասին ուշ կարգադրութիւն ուղարկվելու պատճառով։

✦ Թիֆլիսում ևս ձեռք են առնվում բոլոր նախազգուշական միջոցները Բագուի շրջանում երևացած ժանտախտի առիթով։ Շուտով հրատարակվելու է համապատասխան ազգ. բժշկա-սանիտարական մարմնի կոչեր։

✦ Երեքշաբթի, մայիսի 13-ին, երաժշտական դպրոցի դահլիճում, Սեդրակ Թաշեան մի դասախօսութիւն կը կարդայ ռուսերէն լեզուով և հետևեալ թեմայով. «Основные принципы нравственности». Դասախօսութիւնից յետոյ տեղի կունենայ խօսքերի փոխանակութիւն։

✦ Այս տարի լրանում է Ստ. Մալխասեանցի մանկավարժական ու բանասիրական-գրական գործունէութեան 25-ամեակը։

✦ Մ. Գ. Լօմինաձէ դիմել է նահանգապետին խնդրելով թոյլատրել իրան Թիֆլիսում մի ամենօրեայ քաղաքական-գրական օրաթերթ հրատարակելու վրացերէն լեզուով և «Վարսկուլավի» (աստղ) անունով։

✦ Այսօր, առաւօտեան ժամը 10-ին, կուսանաց եկեղեցում տեղի կունենայ կուսանոցի միաբան կոյս Նունէ Վերմիշեանի ձեռնադրութիւնը։

✦ Քաղաքային դումայի «Извѣстія Тифл. думы» հրատարակութեան խմբագրութիւնը յանձնված է քաղաքային քարտուղար Ա. Ի. Ստավրովսկուն։

✦ Ռուսաց եկեղեցական տօնի պատճառով, Թիֆլիսում հրատարակվող ռուսական թերթերը երէկ լոյս չը տեսան։

✦ Յիշեցնում ենք, որ այսօր, Կ. Հ. Բ. Ընկ. դահլիճում, երեկոյեան ժ. 8-ին «Մախլաս» շաբաթաթերթի խմբագրութեան նախաձեռնութեամբ կը կայանայ զուարճական երեկոյթ ճոխ ծրագրով։

✦ Երէկ լոյս տեսաւ դադարած «Խաթաբալա» երգիծաբանական շաբաթաթերթի № 1-ը։

✦ Ժողովրդական համալսարանների ընկ. նախաձեռնութեամբ կիրակի, մայիսի 18-ին, Ժողովրդական Տանը բժ. Ն. Գ. Ֆեոդորով կը կարդայ մի դասախօսութիւն հետևեալ թեմայով՝ «Необходимость борьбы съ алкоголизмомъ». Իսկ Գ. Լևիտսկին կը խօսի «Пьянство, какъ общественное зло». Սկիզբն է առաւօտեան ժամը 10-ին։ Մուտքը 10-ից

✦ Նոյն օրը, ցերեկվայ ժամը 12-ին, Կ. Հ. Բ. Ընկ. դահլիճում Պ. Ստամբոլցեան
մինչև 5 կոպէկ։
կը խօսի սպառողական ընկերութիւնների մասին

—

Կ Ո Վ Կ Ա Ս

✦ Երէկ Բագուից տեղեկութիւն ստացվեց, որ այնտեղի քաղաքապետի օգնական Բովինեկով ինքնասպանութեան փորձ է արել և մերձ ի մահ է։

✦ Մեզ հաղորդում են, որ Երևանից մի պատգամաւորութիւն է ուղարկվելու Ռուսաստանի հայաշատ քաղաքները՝ հանգանակութիւն անելու յօգուտ Երևանի թեմական դպրոցի՝ 75-ամեայ գոյութեան յոբելեանի առիթով։

—

Ռ Ո Ւ Ս Ա Ս Տ Ա Ն

✦ Կիէվից հեռագրում են, որ շնորհիւ նոր դատախազ Չեբիշևի, Ֆաստովոյում տեղի ունեցած սպանութեան ռիտուալ բնաւորութիւնը մերժվեց, մինչդեռ նախկին դատախազ Զալյէնսկին պնդում էր այդ։

✦ Այս րոպէիս թէ Ռուսաստանում և թէ արտասահմանում խօսվում է ռուսական ղեկավար շրջանների փոփոխութիւնների մասին, մանաւանդ մինիստրների Լիվադիայից վերադառնալուց յետոյ։ Այսպէս, օրինակ, պնդում են, որ Մակլակովի տեղ ներքին գործերի մինիստր նշանակվելու է կամ Կրիվօշէինը կամ Կրժանովսկին, Կասսոյի տեղ ժող. լուս. մինիստրի պաշտօնի համար տալիս են սինոդի նախկին օբեր-պրոկուրոր Իզվոլսկու անունը, թէև հաւանական թեկնածուներ համարվում են նաև Մամոնտովը, Պլատոնովը և Պրուտչենկոն. Տիմաշևի տեղ, որի հրաժարականը վճռված է սկզբունքով, առևտրի մինիստր նշանակվելու է Կովալևսկին. և վերջապէս Սազոնովի յաջորդ համարվում է կոմս Ս. Վիտտէն։

ԷՋՄԻԱԾՆԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Քաղված «Արարատից»)

✦ Կոնդակ օրհնութեան և գոհունակութեան պ. Եօհան Գէորգեվիչ Կոնդուրովի անունով՝ Տաշիր շրջանի Կավարա գիւղի ծխ. դպրոցի շինութեան համար 12,000 ր. ծախսելուն և տարեկան 600-ական ր. նպաստ տալուն համար՝ իր հօրեղբօր որդու հետ միասին։

✦ Սինօդը, քննութեան առնելով Գանձակի ս. Յովհաննէս եկեղեցու նախկին երեցփոխ Ս. Բաբաջանեանի և հոգևոր կառավարութեան քարտուղար Հ. Մելքոնեանի մեղադրական գործը, որոշեց հաստատել Վրաստանի կոնսիստորիայի որոշումը և յանձնել Բաբաջանեանին ու Մելքոնեանին մարմնաւոր իշխանութեան դատին՝ առաջինին դրամական զեղծումների համար պատժ. օր. 354-րդ, իսկ երկրորդին՝ կեղծիք կատարելուն համար՝ նոյն օր. 362-րդ յօդուածներով, վերջինին անմիջապէս արձակելով պաշտօնից։

✦ Սինօդը, լսելով Ղարաբաղի թեմական դպրանոցի հոգաբարձութեան միջնորդութիւնը՝ Ղարաբաղի թեմում գտնվող վանքապատկան կալուածների կառավարութիւնը նոյն հոգաբարձութեան յանձնելու և եկամուտը թեմի դպրոցական գործին յատկացնելու մասին, որոշեց յայտնել նոյն հոգաբարձութեան, որ սինօդը, առնելով իր անմիջական տեսչութեան տակ թեմի կալուածների կառավարութիւնը, նրա օգտագործութիւնը կանոնաւորելու և նպաստաւոր պայմանների մէջ դնելու համար հոգացել և հոգ է տանում, միւս կողմից՝ սինօդը գրագրութեան մէջ է կովկասեան բարձր իշխանութեան հետ՝ կալուածքներում ապօրինաբար հաստատված թուրք և քիւրդ թափառականներին հեռացնելու համար. և առհասարակ ընթացքի մէջ են կալուածքին վերաբերեալ մի շարք վիճելի հարցեր, որոնց սինօդը ընթացք է տալիս։ Այնու ամենայնիւ սինօդը՝ կամենալով նպաստել Ղարաբաղի թեմի դպրոցական գործին, կալուածների կառավարութիւնը վերջնականապէս կանոնաւորելուց և բաւարար եկամուտ ունենալուց յետոյ հնարաւոր չափերով մաս կը հանէ թեմի դպրոցներին։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

✦ Մայիսի 8-ին, Նիկոլայևսկայա փողոցի վրա բնակվող Շուշի քաղաքի բնակչուհի Եւգենիա Առուշեան (20 տարեկան) ինքնասպանութիւն գործելու նպատակով խմեց քացախի էսենցիա։ Նա տարվեց Միքայէլեան հիւանդանոց։

✦ Մայիսի 9-ին, Թիւրքահպատակ Նեա Վարդօնեանց յայտնեց ոստիկանութեան, որ իր տնից իր բացակայութեան ժամանակ անյայտ չարագործների ձեռքով գողացվել է 171 ռուբլի արժողութեամբ զանազան իրեր։

Մ Ա Մ Ո Ւ Լ

Սղնախում տեղի ունեցած քաղաքային ընտրութիւնների վերաբերեալ Բաթումում լոյս տեսնող վրաց «Բաթումիս Գազ.» լրագիրը, առաջ բերելով զանազան լրագիրներում այդ՝ օրվայ չարիք դարձած հարցի վերաբերեալ տպված կարծիքները, իր կողմից աւելացնում է հետևեալը.

Բաթումի հայութիւնը այնպիսի փոքր թիւ է կազմում, որ նա քաղաքային ինքնավարութեան ընտրութիւններում մէկ հոգի ձայնաւոր անգամ չէր կարող անցկացնել սեփական ույժով։ Իսկ եթէ քաղաքային դումայի մէջ նա, յամենայն դէպս, ունի 6—7 հոգի ձայնաւոր, որը մենք միանգամայն արդարացի ենք գտնում, սա պէտք է վերագրենք Բաթումի վրացիութեան տակտիկային։ Ինչու հայերն էլ այսպէս չեն վարվում այնտեղ, ուր իրանք մեծամասնութիւն են կազմում։

Ապա խօսելով վրաց «Ազրի» լրագրում յայտնված այն կարծիքի մասին, որ կոչ է անում հայ և վրացի դեմօկրատներին միացած ույժերով վերջ դնել ընտրութիւնների ժամանակ հայ նացիօնալիստների բռնած անարդար դիրքերին, «Բաթումիս Գազ.» աւելացնում է.

Մենք էլ գտնում ենք, որ այս բոլորին վերջ կը դրվի քաղաքային ինքնավարութիւնների դեմօկրատիզացիայի ենթարկվելով, որի աջողութեանը նպաստելը դեմօկրատիայի պարտականութիւնն է. սակայն այդ նոյն դեմօկրատիայի շահերը պահանջում են, որ մինչ այդ տեղի չունենայ ազգային այնպիսի անտագօնիզմ, ինչպիսին տեսնում ենք Սղնախի, Թելաւի և Թիֆլիսի քաղաքային ընտրութիւնների ժամանակ։ Սրա համար հարկաւոր է ամեն միջոց գործ դնել և կապել շովինիզմի ճանապարհը, եթէ չենք կամենում վկայ լինել Սղնախի նման երևոյթներին (բոյկոտին)։

«Թեմի» շաբաթաթերթը նոյնպէս իր տեսակէտով քննադատելով Սղնախի ընտրութիւնների վատ կողմերը՝ առաջարկում է հետևեալը.

Մենք կոչ ենք անում հայ և վրացի դեմօկրատիկ օրգաններին, որպէսզի նըրանք խորհրդակցութիւն կազմակերպեն, պարզեն բոլոր երևոյթները և դատապարտութեան ենթարկեն այն, ինչ որ արժանի կը գտնվի դատապարտութեան։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիս, 10 մայիսի

Մարիամեան-Յովնանեան օր. դպրոցի չքաւոր աշակերտուհիների օգտին մայիսի 6-ին կազմակերպած գրօսանքի առիթով պարտք եմ համարում խորին շնորհակալութիւն յայտնել այն բոլոր անձանց՝ տիկիններին, օրիորդներին, պարոններին և վաճառականներին, որոնք թէ նիւթապէս և թէ անձնական աշխատանքով աջակցեցին գրօսանքի աջողութեանը։

Պատասխանատու կարգադրիչ՝
Գարեգին Տէր-Ստեփանեան

—

Մայկօպ, 27 ապրիլի

«Մշակի» № 85-ում կարդացի, Կոփից (Բուլանըկ) ապրիլի 2-ին գրված նամակը, թէ ես՝ Թադէոսի Էքօնոմօպուլօս կտակած եմ 5300 ֆրանկ։

Այդ առիթով հարկ եմ համարում յայտնել, որ ոչ թէ կտակած եմ այդ գումարը, այլ 1912 թ. յունվարի 25-ին Մայկոպից ճանապարհվեցի ամուսնուս հետ Երուսաղէմ։ Փետրվարի 4-ին Կ. Պոլիս գնացինք ազգ. պատրիարքարան, և Նախկին պատրիարք սրբ. Արշարունուն յանձնեցի այդ գումարը, խնդրելով որ շուտ ուսումնարանի շէնք շինեն։ Ուրեմն՝ ես ոչ թէ կտակել եմ, այլ 1912 թ. փետր. 4-ին անձամբ յանձնել այդ գումարը։ 1913 թ. նոյեմբ. 4-ին ստացայ սրբ. Զաւէն պատրիարքից նամակ, որ որոշված է Կոփում (Բուլանըկ) այդ ուսումնարանը կառուցանել, բայց թէ ինչու օր առաջ չեն շինում, չը գիտեմ։ Ես հասակս առած, մէկ ոտքս գերեզմանն է. իմ իղձս այն է, որ օր առաջ շինվէր, որ ես կենդանութեանս տեսնէի իմ նուէրի արդիւնքը և որոշված տեղ ունենայի իմ համեստ լուման դարձեալ այդ տափի մէջ ձգելու և մահիցս յետոյ իմ վերջին թելը կտակել իմ այդ ժառանգիս։ Մի խօսքով՝ այդ ուսումնարանը պիտի լինի իմ ժառանգը։ Բայց ինչու ձգձգում են, օր առաջ չեն շինում, որ ես էլ իմ իղձիս հասած լինեմ։ Զէ որ փողը արդէն տոկոս էլ է ունեցել. եթէ այս տարի չը շինվի այդ ուսումնարանը, վախենում եմ որ մնացած իմ վերոյիշեալ գրածս օժանդակութիւնից զրկվի և ուսումնարանը մնայ սուղ դրութեան մէջ և իմ աշխատութիւնս զուր անցնի։

տիկ. Թադէոսի Էքօնոմօպուլօ

ՀԱՅԿԵԱՆՔԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐԷՆ

—

Երուսաղէմի խնդիր

Կ. Պոլիս, 24 ապրիլ

Ազգային վարչութիւնը իր նախորդէն իբր ժառանգութիւն սեղանին վրայ գտաւ աղտոտ ու զզուելի խնդիր մը, որ ծանօթ է Երուսաղէմի խնդիր անունով։

Նախորդ Գարայեան վարչութիւնը իր պաշտօնավարութեան բոլոր ընթացքին, հակառակ ազգ. ժողովին կողմէն այնքան մըտրակուելուն, ոչինչ կրցաւ ընել և գրեթէ ծրագիրներով զբաղեցաւ, առանց ոևէ գործնական քայլ առնելու, հակառակ անոր որ նոյն իսկ իր կողմէ ղրկուած պատգամաւոր մը միաբանական ժողովի մը մէջ .. պաշտօնապէս ծեծուած էր։

Արդի վարչութիւնը կորովով ու հեղինակաւոր խնդիրը ձեռք առաւ։

Նախ անիկա պահանջեց, որ լուծուի խորհրդարանական յանձնաժողովը, որ տեսակ մը խնամակալի դերք ունէր նախորդ վարչութեան վրայ և վերջին օրերս նոյն յաւակնութիւնը ունենալ կուզէր նաև արդի վարչութեան վրայ։

Ազգ. ժողովը ընդունեց վարչութեան այս առաջարկը, և վարչութիւնը արդարև գնահատելի կորովով մը գործի սկսաւ։

Նոր վարչութիւնը կը գտնուէր, շնորհիւ նախորդ վարչութեան անփութութեան, անօրինակ դժուարութեան մը հանդէպ։

Երուսաղէմի մէջ կեդրոնի հեղինակութիւնը սնանկացած էր։

Տեղապահը վանքէն բռնի վտարուած, ինքնակոչ մէկը «տեղապահի փոխանորդ» տիտղոսով վարչութեան գլուխ անցած և միաբանութեան մեծամասնութիւնը իր կողմը շահելով՝ կեդրոնին դէմ ըմբոստ դիրք մը առած էր։

Վանքը այս կերպով կատարեալ որջ մը դարձած էր, ուր ամրացած էին գայլեր, ապահով ամեն արտաքին յարձակման դէմ։

Այս որջին տիրանալ անհրաժեշտ էր, հոն հաստատելու համար կարգ կանոն և մանաւանդ անհրաժեշտ էր ճանչցնել կեդրոնին հեղինակութիւնը և իրաւասութիւնը, որ անպայման հարկաւոր էր։

Ասիկա ընելու համար հարկ էր, որ կեդրոնը օժանդակութիւն գտնէր թէ հոգևոր և թէ մարմնաւոր իշխանութիւններէն։

Հոգևոր իշխանութեան ույժը անոր համար հարկաւոր էր, որ միաբանները հոգևորականներ ըլլալով՝ անոնց հոգևոր պատիժներ սահմանելու ձեռնհաս իշխանութիւնը Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն է։

Մարմնաւոր կամ պետական ույժ նոյնպէս անհրաժեշտ էր, վասնզի միաբանները ինչպէս անցեալին մէջ ըրին, այսօր ալ կրնային փորձել բացարձակ ըմբոստացում և կրնային փակել վանքին դուռները կեդրոնէն ղրկուած ոևէ պատուիրակի կամ հաշիւ պահանջող պաշտօնէի դէմ։

Արդ, վարչութեան գործը կրկնապէս դժուարացած էր, քանի որ այս երկու իշխանութիւններն ալ իրեն նեցուկ չըլլալէ զատ՝ նոյն իսկ իրեն քայլերուն արգելք եղող դիրք մը բռնած էին։

Այսպէս, Վեհափառ Հայրապետը, որուն՝ պատրիարքին կողմէ շատ կարևոր դիմում մը եղած էր, փոխանակ ընդունելու պատրիարքին կողմէ եղած առաջարկը, ընդհակառակը՝ խնդրոյն մասին ընդհ. շահագրգռութիւն մը ցոյց տուած էր և նոյն իսկ մինչև հիմա ընդունուած կարգերու հակառակ միջամտութիւն ի գործ դրած էր, կոնդակով մը, որուն դէմ բազմաթիւ առարկութիւններ կրնային ըլլալ։

Վեհ. Գէորգ Ե.-ի՝ մեր կողմէն ոևէ անբարեացակամութիւն կամ չարամտութիւն չէ, որ վերագրել կուզենք, սակայն ապահով ենք, որ Նորին Վեհափառութիւնը զոհ եղած է Կ. Պոլիսէն կամ Երուսաղէմէն լարուած մեքենայութեանց և դաւերու։

Գէորգ Ե. կը հրամայէր պատրիարքական ընտրութիւնը փութացնել և բարձրաստիճան եկեղեցականի մը նախագահութեան տակ յանձնաժողով մը Երուսաղէմ ղրկել։

Այս յանձնարարութիւնը հիմնովին հակառակ էր ազգ. ժողովի որոշումներուն, և վարչութիւնը չէր կրնար ոչ Կաթողիկոսը վշտացնել և ոչ ալ ազգ. ժողովը, որ իր որոշմանց հակառակ գործող վարչութիւն մը կրնայ անմիջապէս տապալել։

Գալով կառավարութեան, անիկա ալ կեդրոնին միջամտութեան դէմ արգելք կը յարուցանէր Երուսաղէմ ղրկուելիք ներկայացուցիչի յանձնարարական տալու համար, պահանջելով որ Երուսաղէմի կանոնագիրը իրեն ներկայացուի։

Ուրեմն կառավարութեան կողմէ ալ դըժուարութիւններ կային։

Այս կնճռոտ վիճակին մէջ գտնուող խընդրոյ մը համար արդարև վճռական ու վերջնական քայլեր առնելը դիւրին չէր, սակայն նոր վարչութիւնը կրցաւ քաջութիւնը ունենալ այդ քայլերը առնելու։

Արդարև, այս շաբթու վարչութիւնը Վեհափառ Կաթողիկոսին ցանկութեան համաձայն Օրմանեան սրբազանէ և Գէորգ Կիւլեսէրեանէ (հաւատարմատար և վարչութեան անդամ) բաղկացեալ վարչական պատուիրակութիւն մը ղրկելու որոշում տուաւ։

Միևնոյն ատեն ազգային ժողովն ալ գոհացնելու համար վարչութիւնը խնդրեց, որ ազգ. ժողովի կողմէն ընտրուած ներկայացուցիչը՝ Վահան Թէքէեան ևս ընկերանայ այդ պատուիրակութեան։

Իսկ պատրիարքական ընտրութիւնը կատարելու համար որոշեց սպասել, որ վանքի մէջ կարգ ու կանոնը հաստատուի։

Այս կերպով ամեն կողմերուն գոհացում կը տրուէր և թէ շատ հիմնական քայլ մը կառնուէր։

Օրմանեան սրբազան, արդէն յայտնի է թէ, միակ մարդն է, որ կրնայ օգտակար ըլլալ Երուսաղէմի վանքին, վասնզի անիկա վերին աստիճանի ձեռնհաս է վանական մատակարարութեան կազմակերպութիւն մը տալու։

Իսկ Երուսաղէմի նոր կանոնագիրը, որուն դէմ լարած են Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը, միակ դարմանն էր այս խնդիրը փակելու և միանգամայն վանքին մէջ կանոնաւորութիւն և հեղինակութիւն սահմանելու համար։

Գէորգ Ե., առաջարկելով որ կանոնագրի սրբագրութիւնը պատրիարքի ընտրութենէն վերջը կատարուի, իսկապէս մշտնջենաւորած կըլլայ հին կանոնագիրը, որուն նշանաբերը իսկ փոխելու չպիտի հաւանէր Երուսաղէմի ոևէ պատրիարք և միաբանութիւն, վասնզի անիկա շատ ձեռնտու էր առանց հակակշռի գործելու... քանի որ նոյնիսկ այդ «բարի» նպատակով կազմուած էր։

Վեհ. Կաթողիկոսը փոխանակ իջնելու այս մանրամասնութիւններուն, որոնք պէտք չէին որ զինքը շահագրգռէին, լաւագոյն բանը ըրած կըլլար, եթէ հետամուտ ու հետաքրքիր ըլլար գիտնալու, թէ Կ. Պոլսոյ խառն ժողովը ինչու համար բացառաբար առանց հայրապետական վճռի, հոգևոր պատիժներ սահմանելու իրաւասութիւն կը խնդրէր։

Ասանկ հետաքրքրութիւն մը ցոյց չէ տրուած դժբաղդաբար։

Մենք կը կարծէինք, որ Վեհ. Կաթողիկոսը՝ եթէ չուզէր իսկ այս մասնաւոր պարագային մէջ իսկ իր իրաւասութենէ մաս մը փոխանցել Կ. Պոլսոյ պատրիարքին եւ կրօն. ժողովին, գոնէ ինքն անձնապէս պիտի պատժէր մի քանի եկեղեցականներ հոգևորապէս՝ անոնց յանցանքը ապացուցի պէտք չունենալով։

Երուսաղէմի մէջ պատժոյ արժանի միաբանները մէկ, երկու, երեք հատ չեն։

Այդ պարագան մեղի չէ որ կը շահագրգռէ, քանի որ ես աւելի ծայրայեղ եմ այս մասին և Երուսաղէմի բոլոր միաբանութիւնը առանց խտրի յանցաւոր կը ճանչնամ, ոչ միայն իբր զեղծարարներէ, գողերէ և կեղծարարներէ բաղկացեալ միաբանութիւն մը, այլ անոր համար, որ գողերէ և զեղծարարներէ դուրս մնացած՝ անպատասխանատու միաբաններն ալ հաւասարապէս յանցաւոր են, իրենց լռութեամբ մեղսակից հանդիսանալով գողերու և զեղծարարներու։

Ամենայն Հայոց Հայրապետէն այսքան՝ լայն սահմանի մը մէջ պատժական տնօրինութիւններ, բնական է թէ, չենք սպասեր, սակայն բան մը կար, որ իրմէն կը սպասէինք։

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին անծանօթ չէր, թէ օրինակի համար վերջին մէկ տարուան ընթացքին՝ գտնուեցան երեք վարդապետներ, որոնք խարազանով ծեծեցին ազգ. կեդրոնական վարչութեան պատուիրակը, և գտնուեցաւ ուրիշ վարդապետ մը, որ ընդունելով «տեղապահի փոխանորդ» անգոյ տիտղոսը՝ ըմբոստներու դրօշը դարձաւ և բոլոր ապօրինութեանց պատճառ։

Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն գէթ կը սպասէինք, որ պատժէր այս միաբանները կամ գէթ առկախէր անոնց եկեղեցական հանգամանքը և կեդրոնին՝ այսինքն Կ. Պոլսոյ կրօն. ժողովին՝ արդիւնքը իրեն տեղեկագրելու պայմանով քննութիւն հրամայէր։

Ասիկա դժբաղդաբար չըրաւ Էջմիածին, այլ ընդհակառակը՝ բռնեց այնպիսի դիրք մը, որ քաջալերեց Երուսաղէմի ուխտին գայլերը։

Շաւալ

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

✦ Կեօլնում գեներալ Բառւէրը պանգերմանականների ժողովում յայտնել է, որ Գերմանիան պէտք է պատերազմ յայտարարէ Ռուսաստանին առաջ, քան Ռուսաստանը կաւարտէ իր սպառազինումը, այլապէս Գերմանիան կը դառնայ ռուսական նահանգ։

✦ Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ Թիւրքիան Կրուպպին $2\frac{1}{2}$ միլիոն ֆունտ ստերլինգի զէնքի պատուէր տուեց, որ կատարվելու է երկու ամսվայ ընթացքում։

✦ Բեռլինում վախճանված վիրտեմբերգեան պրինցուհին 15,000 մարկ է կտակել սօցիալ-դեմօկրատիական կուսակցութեան։

✦ Անգլիական ծովային մինիստր Չերչիլը բաւական աչքի ընկնող ընդունակութիւններ է ցոյց տալիս իբրև օդագնաց։ Այս օրերս մինիստրը թըռիչքներ կատարեց գլխիվայր։

✦ Յունիսի 13-ին Պարիզում կայանալու է միջազգային կօնգրէս ա-

ռուսական պալատների ներկայացուցիչներից։ Ռումինիայի պատրաստակամութիւն է յայտնել Նախագահել կոնգրէսին։

◆ «Нов. Вр.»-ի թղթակիցը Կ. Պօլսից գրում է, որ Լիվադիայից վերադարձած թիւրքաց պատուիրակութեան բոլոր անդամները հրճուանքով են խօսում կայսրի ցոյց տուած ողորմած ընդունելութեան մասին։ Միաբերան վկայվում է, որ մօտիկ ապագայում սերտ մերձեցում է լինելու Թիւրքիայի և Ռուսաստանի միջև։ Անդամ օպօզիցիան գոհ է պատուիրակութեան հետևանքներից։ Գերմանական դեսպանատունը և գերմանական զինուորական միսիան բացարձակօրէն իրանց դժգոհութիւնն են յայտնում։

◆ Լոնդոնից հեռագրում են, որ վերջին օրերս մեծ քանակութեամբ զէնք ու ռազմամթերք է մտել Ուլստեր։ Զէնքը ստացվում է գլխաւորապէս Գերմանիայից, որի առիթով դժգոհութիւն է տիրում անգլիական ղեկավար շրջաններում։ Թագաւորը հրամայեց ուժեղացնել հսկողութիւնը Իրլանդիայի ծովափին։

◆ Բեռլինից հեռագրում են, որ Աւստրիայում տեռնվում են ռազմական լուրջ պատրաստութիւններ, որոնք բացատրվում են նրանով, որ ամեն րոպէ սպասվում է Ֆրանց Յովսէփի մահը։

◆ Ռուսական միջպարլամենտական խմբակը հրաւէր է ստացել ներկայ լինելու օգ. 19-ին Ստոկհօլմում միջազգային պարլամենտական համագումարին։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Նախկին օրդինատոր Պետերբուրգի սիֆիլ.-վեներ. կլինիկայի։ Ընդունում է հիւանդներին յատկապէս միզասեռային, վեներ., սիֆիլիսային հիւանդութեան- առաւ. ժամը 10—11 և երեկ. ժ. 6—8. Սեմենովսկայա փող., № 18 (Վօրոնցովի արձանի մօտ) առանձնապէս հիւանդների համար յարմարեցված բնակարանում։ Բժշկի բնակարան Սեմեոնովսկայա, № 16.

(չ. ու. կ.) 804. 100—90

Բժ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Ընդունում է մարսողական—ննդառութեան խանգարումներից (գիրութիւն, սակաւարիւնութիւն, արտէրիօսկլէրօզ, յօդացաւ, պոդագրա), մալարիայից և տուբէրկիւլօզից տառապողներին։

Պարիզի պրոֆ. Mathieu-ի կլինիկայից։
Առ. ժ. 9—11-ը ◆ երեկ. ժ. 5—7-ը։
Հասցէն՝ Михайловск. пр. 86. Телеф. 765.
(և. ու. կ.) 400. 100—5

ԲԺԻՇԿ
Գ. Ն. ՄԱՂԱՔԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՎԵՑ նոր բնակարան Սօլօլակում, Բէբուտովսկայա փող. № 38.

Ներքին և երեխաների հիւանդ., մանկաբարձական օրգանների և աղիքային հիւանդ. էլեքտրօտէրապիա։ Ընդունելութիւնը առ. ժամը 10—11-ը և երեկ. ժամը 5—7-ը։
Տէլէֆօն № 388.
ա. օ.) 112. 100—66

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ

Մասնագէտ սիֆիլիս, (Եհրլիխի 606 եւ 914-ով) միզասեռական, վեներական եւ կաշուի հիւանդութիւնների։ Էլեկտրաբուժութիւն։
Ընդուն. (12½—2 ժ. ցերեկվայ։
լուսինը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.։
Սօլօլակ, Բէբուտովսկայա, № 33 (անկիւն Պասկեվիչի փող.), տելեֆօն 11—75.
(չ. կ) 785. 100—72

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՀՐԱՒԷՐ

Թեմիս գերապատիւ սրբազան առաջնորդի կարգադրութեան համաձայն, ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցում, կիրակի, մայիսի 11-ին, պատարագից յետոյ, լինելու է առաջին ծխ. ժողով՝ ընտրելու երկու պատգամաւոր, որոնք Թեմիս միւս եկեղեցիների պատգամաւորների հետ ընտրելու են Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրոցի համար հոգաբարձուներ։ Ուստի խնդրում եմ մեծ. պ. պ. ծխականներին շնորհ բերել նշանակած օրը և ժամին ընտրութեանը մասնակցելու։
Բարգէն ք. Տէր-Խաչատրեանց
454. 1—1

Լոյս տեսաւ
«ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐԻ ԲԺՇԿԱՐԱՆ»

պարզ և հասկանալի լեզուով ամեն մարդու համար։ Անհրաժեշտ է մանաւանդ գաւառացիներին, որտեղ չը կայ բժիշկ և դեղատուն։ Ամեն տեսակ պատահական փորձանքներ և նրանց օգնելը ամենահեշտ միջոցներով։ Դեղարանով և բացատրութիւններով։ Գինը 30 կ.։ Տպվում է նաև—«Վեներական ախտերի եւ ծածուկ ցաւերի բժշկարան», նկարներով, բաղմաթիւ բէցէպտներով և խորհուրդներով։ Գինը 50 կ.։ «Ծխախոտի տեսերը», անէկդօտներ։ Գինը 20 կ.։ «Ներկարմատի շալվարը», վօդեվիլ։ Գինը 20 կ.։ «Րաֆֆիի» կենսագր. պատկերով։ Գինը 10 կ.։ «Միենոյն դադարում» պատմուածք։ Գինը 7 կ.։ Դիմել Թիֆլիս, գրավաճառներին, և ինձ՝ Тифлисъ, Семеновская ул. № 9. Медиц. фельдшеру А. Г. ЕСАЯНЦУ. Գրքերի գինը և ճանապարհի ծախսի համար 17 կ. մարկաներով առաջուց ուղարկել։
(հ. կ.) 327. 100—9

ԱՇԽԱՐՀԱԾԱՆՕԹ
ԿՐԷՄ ՎԱՁԻՄԻ
ՄԵՏԱՄՈՐՖՕԶԱ

Միակ ճանաչվածը ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ կանանց կողմից։ Անպայման արմատապէս հեռացնում է երեսի բծիկները, բշտիկները, մուները, այրուածքները, կնճիռները և այլ դէֆէկտները։
(П. 44116) 5—4

„Գուտտենբերգ" գրավաճառ. վաճառվում են
Հան. ամատչելի բժշկարան, 3 հատոր, պրոֆ. Թարխանովի 4 ր. 50 կ.
Հանրամատչելի բժշկարան, Րէստէնի, Ծաղկաքաղեց Գր. ք. Մանդալեանի 1 ր.
Սատանը այրվում է, դր. 5 գործ. Բ. Այվազեանի 50 կ.
Աչքերը խօսում են, պատկերազարդ Բ. Այվազեանի 25 կ.
Աղուանի եւ Օսանի հէքիաթը, աշխատ. Նիկողոսեանի 50 կ.
Մարգարիտներ հայ բանահիւսութեան, 2 հատոր 2 ր.
Ազատութեան արշալոյսին, Արամայիսի 1 ր. 50 կ.
Գէորգ Մարզպետունի, պատմական վէպ, Մուրացանի 1 ր. 20 կ.
Մի էջ հայկական ուսուցման պատմութիւնից, Ս. Մանդինեանի 60 կ.
Ցո երկաթ, վէպ Ներոնի ժամանակից, Թարգմ. Ս. Լիսիցեանի 1 ր 50 կ.
Պայքար (վէպ), Մահը, (վէպ), Նար-Դոսի 1 ր. 95 կ.
Հայ մեծատուների պատմութիւնը, Յ. Գ. 1 ր.
Հրաշալի Ցարութիւն, Վ. Թէքէեանի 1 ր.
Ցեղին սիրտը, քերթուածներ, Վարուժանի 80 կ.
Հին-Աստուածներ, Շանթի, դրամա 4 գործ. 60 կ.
Հայաստան. ուղեւորութիւն եւ ուսումնասիրութիւն, Լինչի 2 ր. 50 կ.
Նասարող, գրական և գեղարուեստական տարեգիրք 1 ր. 50 կ.
Հատաբնութեան գաղտնիքները, Ֆէրոյի 2 ր. 50 կ.
Արեան ձայներ, երգարան, 5-րդ տպագրութիւն, 50 կ.
Վիրաւոր բլբուլ, երգարան 40 կ.
Պատմութեան տեսական եւ մեթօդաբանական խնդիրները, պրօֆէսօր Մայերի, Թարգմ. Գարրիէլեանի 25 կ.
Դիմել՝ Тифлисъ, книж. маг. «Гуттенбергъ» Г. И. Галустьяну.
443. 1—1

Թիֆլիսի Կենտրոնական Գրավաճառանոցում

վաճառվում են հետևեալ գրքերը.
Րաֆֆի «Պարսկական պատկերներ» 2 ր.
Նոյնի «Խենթը», «Ջալալէդդին», գ. կազմ. 2 ր. 50 կ.
Նոյնի «Տաճկահայք», 1 ր.
Մկրտումեանց «Զրկվածները», 50 կ.
Տէր-Ղեւոնդեան «Աշխարհաշունչ», 80 կ.
Ժան-Ժակ-Ռուսօ «Էմիլ». 2 հատ. 1 ր.
Արարատեան «Երկու Թուղթ կամ խեղճ սիրահարներ» 20 կ.
Այնօր «Բուրդի լեառն» 25 կ.
Օտար քաղաքներից դիմել՝ Въ Тифлисъ, Центральная книжная торговля.
455. 1—1

Հրաւէր

Թեմիս բարձր սրբազան առաջնորդի կարգադրութեամբ այսօր, կիրակի, ամսիս 11-ին ս. պատարագից յետոյ ժամը 12-ին Աւետեաց Ջգրաշէնի ս. Աստուածածին եկեղեցում լինելու է երկու պատուիրակի և երկու անձնափոխանորդի ընտրութիւնը Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուի ընտրութեանը մասնակցելու համար, ուստի խնդրում եմ յիշեալ եկեղեցու չափահաս ծխականներին շնորհ բերել նշանակեալ ժամին ընտրութեանը մասնակցելու։
Գէորգ աւ. քահ. Աբ ...եան
450. 1—1

ՀՐԱՒԷՐ

Շամքորեցոց ս. Աստուածածին եկեղեցու բոլոր չափահաս ծխականները կիրակի մայիսի 11-ին, առաւ. ժամը 11½-ին հրաւիրվում են նոյն եկեղեցին վերջին ժողովի՝ ընտրելու մի հոգաբարձու։
Գործակալ՝ Ղևոնդ ք. Մամիկոնեան
(կ.) 428. 2—2

ՀՐԱՒԷՐ

Կիրակի, ցերեկվայ ժամը 11½-ին, մայիսի 11-ին 1914 թ., Քամոյեան ս. Գէորգ եկեղեցում նշանակված է ծխական տարեկան երկրորդ ընդհանուր ժողով։
Զբաղմունքի առարկաներն են.
1) 1912—13 թ. թ. տարեկան հաշիւների քննութիւն։
2) 1913—14 թ. թ. նախահաշիւների քննութիւն։
3) Հոգաբարձութեան 4 անդամի և երեքփոխի ժամանակը լրանալու առիթով ամբողջ կազմի նոր ընտրութիւն։
Քամոյեան ս. Գէորգ եկ. հոգաբարձութիւն

Ծանօթ.—Աչքի առաջ ունենալով, որ մի շարք նըշանակած ժողովներ չը կայացան ծխականների օրինաւոր թիւ չը լինելու պատճառով և մինչև օրս 1912 թ. հաշիւը և 1913 թ. նախահաշիւը մնացել են առանց քննութեան, ուստի հոգաբարձութիւնս յատկապէս խնդրում է անպատճառ գալ ժողովի։
427. 2—2

Ձգուշացէք կեղծիքներից
ՊՐՈՎԻԶՈՐ
Г. Ф. Юргенсъ-ի
Բորնօ-Տիմօլեան Սապոն

Քրտինքի, այրուածքի, պզուկների, ուռիների, պալուկների և գեղին խալերի դէմ։
ՏՈՒԱԼԵՏԱՅԻՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՍԱՊՈՆ ԲԱՐՁՐ ՏԵՍԱԿԻ։
Վաճառվում է ամենուրեք։
1 կտորը 50 կոպէկ, ½ կտորը 30 կոպէկ։
(կ.) (М. 5697) 12—5.

Ոսկէ մեդալ Ցուցահանդէսում 1892 թ.
Գլխաւոր պահեստը՝ Москва, Г. Ф. Юргенсъ.

ՀՈՆՈՐՐԷՒ (ՏՐԻՊՊԷՐ) ԴԷՄ
ՆՈՐ-ՄԻՋՈՑ
„SALO—ՊԻՉԻԼԻՆ"

Ներգործում է արագ և արմատականապէս, և բժիշկների վկայութեամբ, համարվում է լաւ հատուկ միջոց։ Գործածելու ձեռնարկը կցված է տրկիկին։ Իսկականը մետաղեայ տրկիկներում, հատը՝ 1 ր. և 1 ր. 80 կ.։ Միաժամանակ լաւ է ներգործում թէ սուր եւ թէ յարատեւ բնոյթ ունեցող դէպքերում եւ կարճ ժամանակի ընթացքում վերացնում է ամենայամառ բորբոքը։
ՊԱՀԵՍՏԸ՝ Петербургъ, Разъѣзжая ул., № 7, аптека В. Конгейма.
Վաճառվում է բոլոր դեղատներում և դեղավաճառ խանութներում։
Salo—Պիչիլին
(կ.) (П. 57789) 37 4

ՀՐԱՒԷՐ

Թեմիս բարձր սրբազան առաջնորդի հրամանի համաձայն՝ կիրակի, մայիսի 11-ին, առ. ժամը 12-ին, Ջուղայեցի ս. Աստուածածին եկեղեցու այր մարդիկ, 25 տարեկանից աւելի, հրաւիրվում են նոյն եկեղեցին ընտրելու իրանց միջից երկու պատգամաւոր, որոնք մասնակցելու են Ներսիսեան ազգային հոգևոր դպրոցի համար հոգաբարձուներ ընտրող ժողովին։
Ծխատէր՝ Յովհ. ք. Իսկրաշեանց
443. 1—1.

ՀՐԱՒԷՐ

Կուկիայի Նորաշէն ս. Աստուածածին եկեղեցու հոգաբարձութիւնը այսու հրաւիրում է նոյն եկեղեցու բոլոր չափահաս ծխականներին երկրորդ և վերջին ժողովի, որ տեղի է ունենալու կիրակի, ամսիս 11-ին, ցերեկվայ ժամը 12-ին։
Զբաղմունքի խնդիրներն են՝
1) Հաշւետւութիւն 1913 թ.
2) Հաշւեստուգների զեկուցումը 1912 և 1913 թուերի հաշիւների մասին.
3) Ձեռնացում դպրոցի ուսուցչ. մասի.
4) Եկեղեցու և դպրոցի 1914 թ. նախահաշիւների քննութիւնը և հաստատումը.
5) Եկեղեցապատկան կալուածքի շինութեան և վերանորոգութեան մասին.
6) Հոգաբարձութեան երկու անդամի և երեքփոխի ընտրութիւնը և
7) Ընթացիկ հարցեր. 445. 2—2

ՀՐԱՒԷՐ

Թեմիս գերապատիւ սրբազան առաջնորդի կարգադրութեան համաձայն, Թիֆլիսի Նորաշէն ս. Աստուածածին եկեղեցում մայիսի 11-ին, կիրակի, ժամը 12-ին պատարագից յետոյ լինելու է առաջին ծխական ժողով ընտրելու երկու ներկայացուցիչ (պատգամաւոր), որոնք Թեմիս միւս եկեղեցիների պատգամաւորների հետ ընտրելու են Ներսիսեան հայոց ազգային հոգևոր դպրոցի համար հոգաբարձուներ։ Ուստի խնդրում եմ նոյն եկեղեցու ձայնատու պ. պ. ծխականներին շնորհ բերել նշանակված օրը և ժամին ընտրութեանը մասնակցելու։
441. 2—2 Սարգիս աւ. ք. Շիօյեանց

ՀՐԱՒԷՐ

Հոգևոր իշխանութեան թոյլտուութեամբ Կաթուղիկէ ս. Աստուածածին (Մէյդանի ս. Գէորգ) եկեղեցում, ամսիս 11-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 11-ին կայանալու է ծխական երրորդ և վերջին ժողով, որի օրակարգը ցրված հրաւիրաթերթերում ուղարկված է յարգելի ծխականներին։ Խնդրում ենք նոյն եկեղեցու յարգելի ծխականներին շնորհ բերել ժողովին։
Հոգաբարձութիւն

Նոյն օրը, Թեմիս սրբազան առաջնորդի հրամանի համաձայն, նոյն եկեղեցու ծխականները հրաւիրվում են առաջին ժողովի, ընտրելու երկու պատգամաւոր Ներսիսեան հոգևոր դպրոցի հոգաբարձութեան կազմից հեռացող անդամների փոխանակ նոր հոգաբարձուներ ընտրելու. սոյն ժողովը տեղի կունենայ դպրոցի դահլիճում։
Աւագ երէց Կաթ. եկեղեցու
Ստեփաննոս աւ. ք. Սամուէլեան
437. 2—2

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՉ. ԸՆԿ.

Լոյս տեսաւ Անուշաւան Տէր-Ղեւոնդեանի
1) ԽԱՌՆ ԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ՝
«Ուռենի» խօսքեր Աւ. Իսահակեանի և «Արի ընկեր» խօսքեր Ալ. Ծատուրեանի
Գինն է 40 կ.։
2) ԵՐԿՈՒ ԽՄԲԵՐԳ
«Ծաղկոց մօտայ» և «Անցիր սեւ ամպ»
Գինն է 30 կ.։
Պահեստը Ընկ. մօտ. Тифлисъ, Кавказское Армянское Издательское О-во. Абасъ-Абадская пл. № 7.
(ե.) 452. 2—1

ՀՐԱՒԷՐ

Թեմիս գերապատիւ սրբազան առաջնորդի կարգադրութեան համաձայն, Թիֆլիսի Կուկիայի Նորաշէն ս. Աստուածածին եկեղեցում, մայիսի 11-ին, կիրակի, ժ. 12-ին, պատարագից յետոյ լինելու է առաջին ծխական ժողով ընտրելու երկու Ներկայացուցիչ (պատգամաւոր), որոնք Թեմիս միւս եկեղեցիների պատգամաւորների հետ՝ ընտրելու են Ներսիսեան հայոց ազգային հոգևոր դպրոցի համար հոգաբարձուներ։ Ուստի խնդրում եմ նոյն եկեղեցու ձայնատու պ. պ. ծխականներին՝ շնորհ բերել նշանակված օրը և ժամին ընտրութեանը մասնակցելու։
Աւ.-երէց՝ Ալ. ք. Տէր-Յովհաննիսեան
448. 1 1

Լոյս տեսաւ
ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ
Մարգարիտներ հայ բանահիւսութեան
Բ. գիրք.
Էջմիածնի գաւառում Ե. Լալայեանի գրի առած հէքիաթներ։
ԳԻՆՆ Է 1 ՌՈՒԲԼԻ։
Դիմել՝ Въ Армянское Этнографическое О-во.
(ե.հ.կ.) Тифлисъ. 438. 5—1

Պեատիգօրսկի հայոց դպ. համար հարկաւոր է
ՄԻ ԽՄԲԱՊԵՏ-ՈՒՍՈՒՑԻՉ
ճեմարանը կամ Թեմական դպրոց աւարտած։ Դպրոցում կունենայ 15 դաս և վերակացութիւն ներկայ տարվայ սեպտեմբերից մինչև 1915 թ. սեպտեմբերի 1-ը, նոյնպէս և պիտի վարէ եկեղեցու խմբապետութիւնը։ Ռոճիկ 775 ր.։ Այդ պայմանից անկախ, այս ամառվայ երեք ամիսները եկեղեցու խմբապետութեան համար կը ստանայ ամսական 50 րուբլի։ Ցանկացողները թող դիմեն Պեատիգօրսկ հայոց եկեղ.-ծխ. հոգաբարձութեան նախագահ Զ. Մելիք-Ամիրջանեանցին։
Ծխ. Հոգաբարձութիւն
(ա. օ.) 453. 3—1

Թիֆլիսի Վաճառականական Ընկերութեան հիմնած
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉԸ

յայտարարում է, որ ընդունելութեան քննութիւնները պատրաստական դասարանի միջին և բարձր բաժանմունքները, նոյնպէս և I, II և III դասարանները մտնելու համար տեղի կունենան մայիսի 30-ին և 31-ին։
Պատրաստական դասարանի ստորին (այբուբենական) բաժանմունքը մտնելու համար ընդունվում են 7—9 տարեկան երեխաներ առանց քննութեան։
(հ.) Քննութիւնների սկիզբը առ. ժամը 8½-ից։ 456. 2—1

ՄԻ ՆՈՐ ՁԵՌՆԱՐԿ
ՀԻՊՆՕՏԻԶՄ ԵՒ ՆՈՐ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ, ԱՌԱՆՑ ՈՒՍՈՒՑՉԻ։
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԷՔԷՐՋԵԱՆԻ
Այս նոր ձեռնարկը կոչվում է
«ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄՏՔԻ ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԿԱՄ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆ»

Այս նոր Ձեռնարկով ամեն ոք, ով հայերէն լեզուին ծանօթ է, կարող է սովորել հիպնօզացնել, ներշնչել և սովորել նոր-հոգեբանութիւն, և գործադրել նրան իր ամենօրեայ գործերում։ Այս նոր Ձեռնարկի արժէքի և ուրիշ բացատրութիւնների համար պէտք է դիմել նամակով հետևեալ հասցէով.
Ռուսաստանից—Арутюну Шекерджянъ, Вельяминовская ул. № 22 Тифлисъ. Արտասահմանից—Haroutun Shekerjian, 22 Weliaminovskaya, Tiflis, Caucasus, Russia.
(կ.) 193. 25—10

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ իրաւունքներով, ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ և գիմնազիաներն ու այլ դպրոցներն մտնելու ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ
ՅՈՎՀ. ԶԱՔ. ՏԷՐ-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

Ընդունելութեան քննութիւնները մայիսի 31-ին, պարապմունքները՝ յունիսի 2-ից։ Տպվում է հաշւապահութիւնը ինքնուրոյն կերպով սովորելու դասագիրք։ Միխայլովսկի պր. № 36.
(օ. մ.) 411. 10—4

КАХЕТИНСКІЯ ВИНА
Т-ВА КАХЕТИНСКИХЪ САДОВЛАДѢЛЬЦЕВЪ
„Аллаверды"
ТИФЛИСЪ
ПУШКИНСК. УЛ. КАРАВАНЪ-САРАЙ ТАМАМШЕВЫХЪ
ТЕЛЕФОНЪ 17-61
10—9 (ե.կ.)

ԱԿՑ. ԸՆԿ. Тифлис. Метал. Заводъ
Ինժեներ Գ. Զ. Եարալեան և Ընկ.
Թիֆլիս, Կվիրիլսկայա, 9, սեփ. տ.
Տնօրէնի տելեֆօն № 9, Կառավարչի բնակարան 14—78.

ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ ՍՏԱՆՁՆՈՒՄ Է ԼՐԻՒ ՍԱՐՔԱՒՈՐՈՒՄՆ
Գիպրօ-շոգե-նաւթա-էլեքտր. կայարանների՝ առանձին աւտոմատիկ յարմարութիւններով, որոնք ազատում են կայարանների վերակերմամբ ունենալիք հակողութիւններից։ Քրհան, սառցային, սառոյց պատրաստող, փոխմարբրել, ջրաբաշխական կայարանների։ Վերանորոգումն և սարքաւորումն ջրաղացների, փայտասղոցարանի, բամբակազտիչ, ձիթհան և այլեւս պատրաստող գործարանների։ Կառուցում է—շարժիչներ և մեքենաներ բոլոր տեսակի տեխնիկ. և գիւղատնտես. նպատակների համար։ Կատարում է—ամեն տեսակ կաթսային, կամուրջային և այլ մետաղային աշխատանքներ։ Պատրաստում է—արտասահմանեան ֆիրմաների նորագոյն ձևերով չթեղ դարպասներ, ցանկապատներ, պատշգամբներ, բակեր և այլն։ Նախագծեր և նախահաշիւներ բոլոր մասնաւոր աշխատանքների համար։
(կ.) 175. 25—8

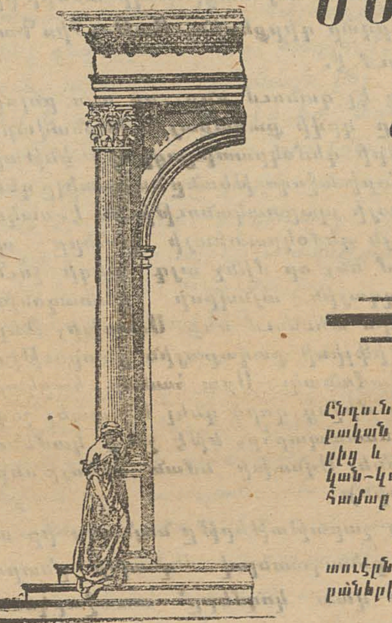

ՄԱՐՄԱՐԵ-ՄՕԶԱՅԻԿ
եւ
ԳԵՂԱՐ.-ԱՐՁԱՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ
Ա. ՐԻՑՑԻ

Ընդունվում են պատուէրներ ամեն տեսակ արձանագործական և շինարարական աշխատանքներ՝ ինչպէս իսկական, նոյնպէս և արհեստական քարերից և մօզայիկներից։ Արհեստանոցում մեծ քանակութեամբ կան իտալական-կարրարեան մարմարից յուշարձաններ, փեզատրաններ և կոթողներ համար տախտակներ, նոյնպէս և ամեն տեսակ յուշարձաններ գրանիտից, լաբրադօրից և տեղական քարերից։
Լուսանկարչական պատկերներից կամ բնականից անվերջ պատուէրները՝ մարմարէ և բրօնզեայ բարելիէֆների, կիսանդրիների և փեղուրների համար—ընդունվում են առանց կանխավճարի։
(ե. կ.) 365. 5—3

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ, Лорисъ-Меликовскаяулица, домъ казенный